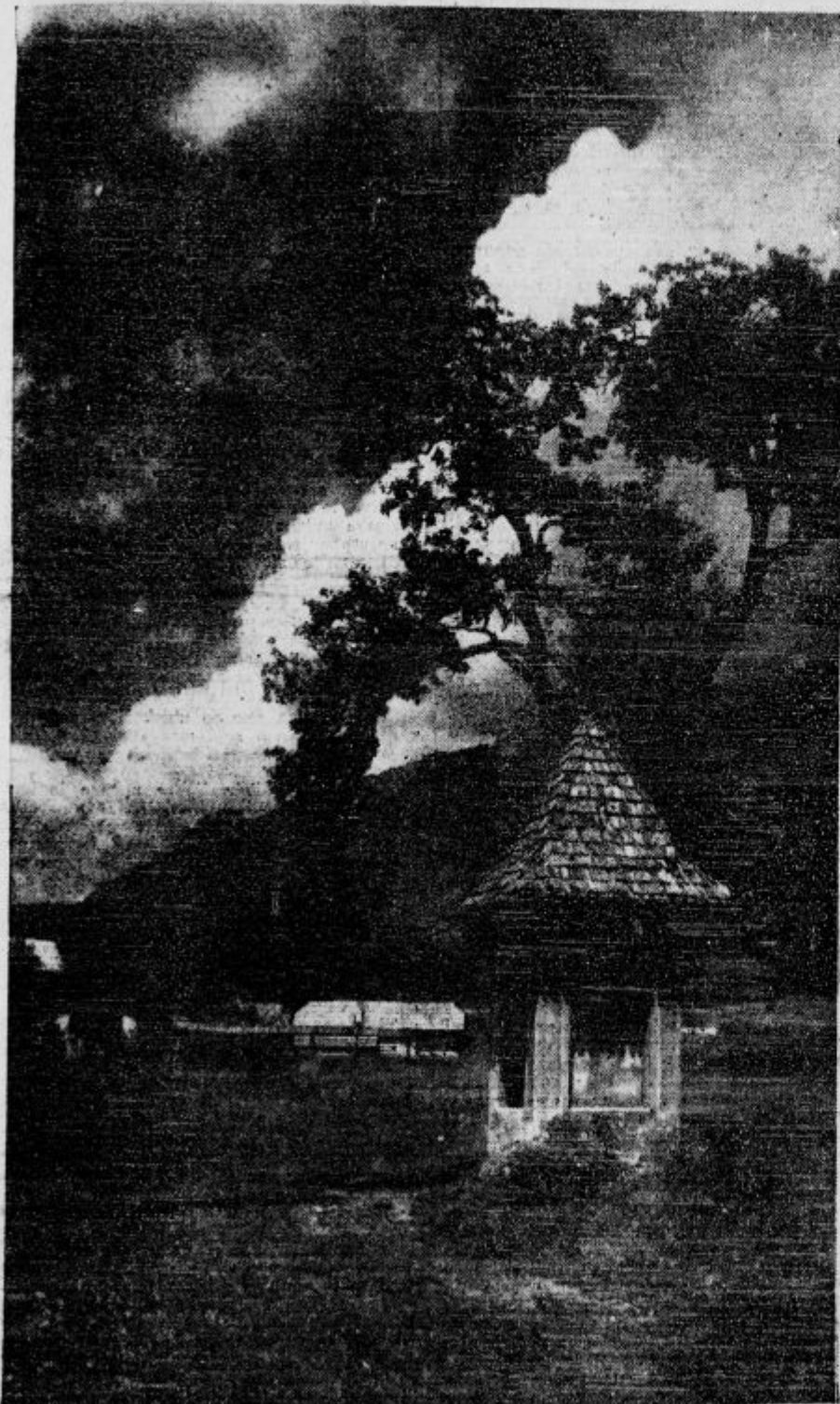

Domoljub

V Ljubljani 16. avgusta 1944

57 = Štev. 33

„Vsi enaki“

Z geslom »Vsi enaki« so komunisti zajeli mnogo lahkovernih ljudi, ki so verjeli, da bi kaj takega bilo sploh mogoče. In v resnici je popolna enakost docela nemogoča, razen morebiti tam, kjer človek neha biti človek in postane zgolj delovni stroj ali robot. Komunistem res tudi hoče takega človeka, ki bi bil gola številka, ki ne bi mislil, marveč bi kakor tovarna živina le garal in delal, za to pa užival toliko telesne hrane, kolikor bi mu jo vladajoči komunistični vodje hoteli privoščiti. V tem bi bili enaki vsi, ki bi spadali med garaško rajo. Ne bili pa bi enaki vsi, ki bi živeli v komunističnem »raju«, zakaj za vladajoče veljajo drugačna določila. Ti imajo namreč vsega dovolj, kar si jim poželita srce in trebuh.

Saj dokazov za to trditev menda ni treba šele zbirati, ker jih imamo kar na kupe iz ust prisilnih mobilizirancev, ki so morali kaj časa preživeti med temi razbojniškimi preroki. Te dni je pripovedoval kmečki mož izpod janških hribov, ki je moral pribežati v ljubljansko okolico, da si reši svoje življenje, ko so mu komunisti doma požgali vse revno imetje. Dejal je takole: »Jaz sicer nikoli nisem bil za te ljudi, ker jih poznam in vem, kaj je komunizem. Ampak nekateri, ki niso nič brali, so jima spočetka verjeli in od njih veliko pričakovali. Verjemite mi, da so jih zdaj, ko so jih skusili, že vsi siti in vsak slepec je že spoznal, kaj so komunisti.« Tako je govoril preprost kmet.

Pretekli teden smo govorili z možem, ki ima v rokah pismo, katero je bil Ofarski navdušenec in advokat iz gozda pisal domov svojemu bratu. To pismo je pretresljiva slika, kaj se v hosti godi. Tisti doktor, ki je iz navdušenja za OF prostovoljno šel v hribe, zdaj piše, da je hudo razočaran, da je »med partizani vse drugačec kakor si je mislil, da vlada tam strašna korupcija, da se voditelji maste s pečenko in belim kruhom kje na varnem, medtem ko za ubogo zapeljano rajo niti nezabeljenega močnika ni. Ime tega moža, ki je tako pismo pisal, nam je znano, vendar njegovega imena ne bomo prinesli, ker bi ga sicer komunisti ubili, pa še bratu, ki mu je pismo bilo namenjeno, bi škodovalo. Lahko pa se zanesete, da je to, kar smo tukaj zapisali, ofarski doktor vse res napisal.

Znana stvar je, da v Sovjetiji voditelji žo kavijar, medtem ko ljudstvo strada. Komunizmu namreč lastni narod ni nič svetega. Bratomorno klanje celo pospešuje, da bo s tem pospešil razredni boj in razredno revolucijo. Komunizem slavi tako imenovano »brezrazredno družbo«, ki pa je v resnici družba brezpravih sužnjev na eni strani, na drugi strani pa družba peščice rdečih glav varjev. Družba prvih si je enaka po bedi, družba drugih pa po razkošju, krvoločnosti in oblasti.

Zdaj človek lahko razume, zakaj je toliko gosposkih sinčkov šlo v hribe h komunistom: serkijančki so pač upali, da bodo postali kaj več in da se jim bo dobro godilo, če bodo mogli kot rdeči komisarji komandirati množici tlačanske »brezrazredne družbe«.

To je slika, ki nam jo kaže druga stran iste medalje, katero komunisti lahkovernežem kažejo, češ: Vsi bomo enaki!

vaško znamenje s prelepo gorsko okolico

Vojni dogodki preteklega tedna

Normandija

Nemško uradno poročilo z dne 8. avgusta priča, da so se razvili južno in jugovzhodno od Caena siloviti boji. Zahodno od Orne so bili nasprotnikovi napadi razbiti. Jugozahodno od Vira in vzhodno od Avranches je bil sovražnik v težkih bojih zavržen pred drugo črto nemških postojank. Ob obeh straneh Mortaina je bil sovražnik kljub ogorčeni obrambi vržen proti zahodu. Vzhodno od Laval je nasprotnik ojačil svoj pritisk. V Bretagni so se nemške čete na povelje odmaknile na odseka Brest in Lorient. Za St. Malo divjajo ogorčeni boji. — London in okolica sta pod močnim motilnim ognjem »V 1c.

Poročilo 9. avgusta: Najtežji boji so na vsem bojišču južno od Caena do področja vzhodno od Avranches. Južno od Caena in Vire so nemške čete vdrlje v sovražne napadalne kline prestregle v globini postojank. Nemški oddelki so se odmaknili iz mesta Le Mansa. Proti Lorientu in Brestu napredujoče ameriške čete so bile zavrnjene. Pri tem so bili uničeni številni sovražni oklepniki. Za St. Malo se bijejo še nadalje hudi boji.

Dne 10. avgusta je sovražnik južno od Caena nadaljeval s svojimi močnimi napadi ter razširil svoje vdorno področje proti jugu in jugovzhodu. V treh dneh je nasprotnik na tem odseku izgubil 278 oklepnikov. Južno od Plessisa in Vira teški boji še trajajo. V Bretagni so nemški oddelki zavrnili severoameriške napade na bojiščih pri St. Nazaire, Lorientu in Brestu.

Uradno poročilo z dne 11. avgusta pove, da je bilo sovražno vdorno področje jugovzhodno od Caena zajezeno, napadi pri Orni so ostali brezuspešni. Južno od Vira so nemške čete s protinapadi preprečile razširjenje vojnega področja. Pri Le Mansu so v teku silni boji. Branilci St. Nazaireja, Lorienta, Bresta in St. Maloja so ponovno krvavo zavrnili vse sovražne napade.

Uradno poročilo z dne 12. avgusta govori o visokih sovražnikovih izgubah v bojih jugovzhodno od Caena in na obeh straneh Orne. Silni boji trajajo na odseku južno od Vire-Mortaina. Za Alençon so v teku hudi boji. Hrabra posadka St. Maloja je ponovno v ogorčenih bojih odbila vse sovražnikove napade.

Italija

Nemško poročilo z dne 8. avgusta naznaja, da ta dan v Italiji ni bilo večjih bojev.

Poročilo z dne 9. avgusta govori o brezuspešnih krajevnih napadih jugovzhodno od Florence in severno od Arezza.

Dne 10. avgusta je pričel sovražnik z močnimi napadi ob jadranski obali, a je bil krvavo odbit.

Uradno poročilo z dne 11. avgusta ne omenja nič posebnega.

Vzhodno bojišče

Nemško uradno poročilo z dne 8. avgusta navaja, da so se severozahodno od Mielca izjavili ponovni sovjetski napadi. Severnozahodno od Baranova so v teku teški boji. V Litvi severno od Memela so bili razbiti sovjetski prebijalni poskusi. Severno od Biržaja in Dvine so še v teku obrambni boji z vdrlimi sovjetskimi silami, na ostalem bojišču do Pskovskega jezera so se krvavo zrušili vsi boljševiski napadi.

Poročilo z dne 9. avgusta trdi, da so jugovzhodno od Varke prešli nemški oklepniki oddelki v protinapad ter vdrlji v živobranjene sovražne postojanke. Jugozahodno od Bialystoka trajajo teški boji. Severno od Memela so bili ponovno razbiti vsi sovjetski probojni poskusi. Pri Rosijeni je bil sovražnik s protinapadom zajezjen. Na latiškem bojišču so se zrušili vsi sovražni napadi in uničenih je bilo več pontonskih mostov čez Vislo.

Dne 10. avgusta pravi uradno poročilo, da se vrše pri Sanoku in Mielcu siloviti boji z vdrlimi sovražnimi silami. Severozahodno od Ba-

ranova so nemške čete vrgle Sovjete s protinapadom nazaj. Jugovzhodno od Varke kljub žilavemu sovražnemu odporu še vedno napreduje protinapad nemških oklepnih oddelkov. Tudi pri Vilkaviškisu so v teku protinapadi nemških čet. Ponovno so se izjavili sovražni prebijalni poskusi severno od Memela in pri Rosijeni. Nobenega uspeha niso dosegli sovjetski sunki v Latviji med Jelgavo in Pskovskim jezerom.

Dne 11. avgusta poročajo, da so se med Stryjem in Vislo krvavo zrušili številni boljševiski napadi. Severnozahodno od Baranova so nemške čete z napadom zavzele neko visoko planoto. Severnozahodno od Bialystoka je bil vdrlji sovražnik s protisunki zadržan. Vzhodno od Varšave so bili razbiti vsi napadi. Jugozahodno od Kovna so nemške čete v protinapadu spet zavzele mesto Vilkoviški. Severno od Memela boljševiski zaradi velikih izgub niso več napadali. Večina sovjetskih napadov na latiškem bojišču je bila s protisunki odbita. Jugovzhodno od Pskovskega jezera so z vdrlimi sovražnikom v teku teški boji.

Poročilo z dne 12. avgusta omenja ponovne sovjetske brezuspešne napade pri Sanoku in Mielcu, zahodno od Baranova in jugovzhodno od Varke. Severozahodno od Bialystoka so oklepniki oddelki preprečili sovražnikove probojne poskuse. Na latiškem bojišču so bili odbiti boljševiski napadi in zajezeni krajevni vdori. Pri Pskovskem jezeru je sovražnik pridobil nekaj ozemlja. Pri Narvi so sovjetski napadi propadli.

Ljudstvo jih je obsodilo

Dne 7. in 8. avgusta je stalo pred ljudskim sodiščem Velike Nemčije osem zločincev, ki so bili odstranjeni iz vojske in ki so se vodilno udeležili zločina proti Führerju in njegovim sodelavcem dne 30. julija.

Obtoženi Erwin von Witzleben, Erich Höpner, Hellmuth Stieff, Albrecht von Hagen, Paul von Hase, Robert Bernardis, Friedrich Karl Klausung in Peter graf York von Wartenburg so bili kot prelomniki pri se, brezčasni častihlepneži, zaradi veleizdaje in izdaje domovine obsojeni na smrt z obesenjem. Njih premoženje zapade Nemčiji.

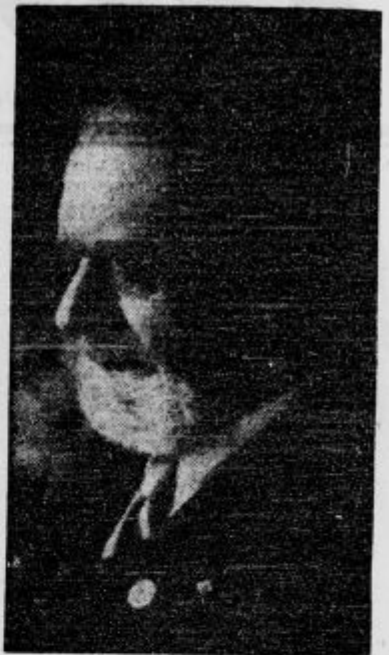
Načrt inozemskih sovražnikov nemškega naroda in Evrope se ni posrečil, zakaj nemško ljudstvo se je po zločinskem napadu na Führerja še bolj strnilo okrog njega in boče prejkonej pod njegovim vodstvom v doseg končne zmage žrtvovati vse, prav vse.

Iz Stalinove preteklosti

Ruski politik šanghajskega oddelka Korganof je v Harbinu svoje dni predaval o Stalinu. Korganof je bil svoj čas član ruskih socialnih revolucionarjev in so ga tedaj izgnali v Turuhansk, kjer se je bil sešel s Stalinom, ki je bil tudi tja izgnan. Po vsem tem pa Stalin ne izhaja iz čiste georgijske družine, marveč je potomec osetskega rodu, ki je bil nekoč last knezov Mačabeli. Stalinova rojstva vase se imenuje prav za prav Didi-Lolo in je v okraju Gori, ki je del gubernije Tiflis.

Današnji Stalin je sin čevljarja in njegovo pravo ime je Jožef Dsugajef. Nato je Korganof pripovedoval o uspešnih napadih na banke; te napade je vodil Stalin. Najprej je bila žrtev finančna uprava v mestu Dušet (pri Tiflisu); tu je zaradi izdajstva nekih Gedevanofa in Zogorelija ugrabil Stalin 315.000 rubljev. Nato je oropal tifiško kreditno banko in pograbil 50.000 rubljev. — Po teh uspehih ropih je Stalin sestavil vlomilsko tolpo samih bančnih roparjev, ki je bila znana z imenom »Eksec. V njej sta imela važno vlogo Petrosjanc in Šermozanof. Ta tolpa je napadla careko rusko državno banko v Tiflisu, kar se je razvedelo po vsem svetu. Na ducate ljudi je tedaj izgubilo življenje in Stalin je mogel dati svoji stranki 300.000 rubljev.

Prezidentov rojstni dan

Dne 10. avgusta je praznoval prezident div. gen. Leon Rupnik svoj 64. rojstni dan. Poslanstvo našega predsednika je zgodovinsko. Od izpolnitve te naloge zavisi usoda naroda. Zgodovinska naloga g. prezidenta je zlasti ta, da v najusodnejšem času zbere okrog sebe življenjske sile slovenskega naroda v njegovi borbi za obstanek in da slovenski narod zdrav in zmagovit srečno pripelje v lepšo bodočnost.

Na predvečer prezidentovega rojstnega dne je bila v ljubljanski Operi posebna proslava. Ob tej priliki je občinstvo gledališče napolnilo. Navzoči so bili tudi najodličnejši predstavniki javnega življenja.

Naslednjega dne so obiskali g. prezidenta v njegovi delovni sobi mnogi predstavniki in zastopniki ter mu izrekli svoja voščila in čestitke.

Pred palačo Pokrajinske uprave je igrala godba slov. domobranstva narodne venčke. G. prezidentu so prihajali čestitke poleg odposlancev, ustanov in korporacij tudi številni prezidentovi sodelavci in prijatelji. Na prezidentovem stanovanju je sprejemala številne goste. Prezidentova gospa soproga z obema hčerkama in sinovoma.

Dopolodne je g. prezidenta obiskalo tudi zastopstvo mladine ter mu izročilo lepo izdelan kratek meč. Ročaj meča je izdelan v obliki klasa, na vrhu pa so štiri glave kranjskega orla z zelenimi kamni namesto oči. Na glavah sloni krona, na ščitniku pa so vklesane poleg datuma besede: »Naprej v zmagol« Predstavnik mladine je izročil prezidentu darilo z besedami: »Gospod prezident, slovenska mladina vam izroča ta meč kot znak viteštva, junaštva, požrtvovalnosti in oblasti.«

G. prezident se je mladini zahvalil za darilo z besedami: »Pričakujem, da boste še nadalje vztrajali ter se borili in delali v korist vsega našega naroda.«

Dekleča so našo g. prezidenta izročila še žopek poljskih rož s pšeničnim klasjem, makom, marjeticami in plavicami. Za skupino slovenske mladine je prišla čestitka g. prezidentu tudi večja skupina dijakov in dijakinj ter dekleta begunke v narodnih nošah, ki so prosile g. prezidenta, naj jim bo še v bodoče tako naklonjen kakor do sedaj. Navdušena mladina je nato prezidentu zapela več narodnih pesmi.

Zelimo, da bi g. prezidenta div. gen. Leona Rupnika sprenjal pri vsem njegovem delu božji blagoslov in da bi g. prezident mogel dovršiti vse, kar bo slovenskemu narodu v resnično korist.

Zmaga nad komunizmom ali smrt

Komunistična pošast na delu

Oktober 1917 so začeli komunisti z revolucijo na Ruskem in tedaj je padlo nad 10 milijonov Rusov, 3 milijoni pa so zbežali v tujino. Po razsulu Avstro-Ogrske je žid Bela Krun uvelod komunistično strahovlado na Ogrskem. V treh mesecih je tedaj izgubila Madžarska več ljudi kot v štirih letih svetovne vojske. Komunistične tolpe so vdrle tudi v Prekmurje, pa naši fantje — prvi slovenski protikomunistični borci — so madžarske komuniste odbili, na Ogrskem samem pa jih je premagal admiral Horthy.

Ko so se boljševiki polastili Rusije, so si hoteli s silo podvreči tudi Poljsko in Finsko. V bitki ob Vliki je potokel komuniste maršal Piłsudski in s tem rešil Poljsko. Tedaj so celo Poljakinje zgrabile za orožje in pomagale rešiti domovino pred komunizmom. Še bolj hudo je bilo tedaj na Finskem. Finski narod med svetom sploh ni bil znan, saj je bila njegova zemlja le del carske Rusije, kulturno pa so bili Finci močno odvisni od sosednjih Švedov. Imeli pa so Finci nekaj rodoljubov, ki so sklenili dati svojemu narodu svobodo in samostojnost. Prvi med njimi je bil Gustav Mannerheim, tedaj še major carske vojske, poveljnik konjeniške brigade.

Boji Fincev proti boljševikom

Ko je rdeča poplava v oktobru 1917 zajela tudi Finsko, je Mannerheim hitel domov, da bi reševal svoj narod. Ni se menil za svarila generala Nissela, ki se je zaman trudil, da bi zadržal boljševičke vstajo v Petrogradu, češ, da je Finska že sovjetizirana, ker je v njej 80.000 rdečih vojakov, ki družno delajo s člani finskih komunističnih komitejev. Mannerheim se ni prestrašil. Po baltiškem obali je začel zbirati razkropljene čete, v katerih so služili Finci in ki so bile manj zastrupljene od komunizma. Popolnoma odločni nasprotniki komunizma Mannerheim sploh dobili ni mogel! Te ljudi je Mannerheim z nekaj žasniki, ki so ljubili finsko domovino, poučeval in navduševal, ni jih pa imel s čim oborožiti. A drznost mu je pomagala. V noči od 27. na 28. januar 1918 so njegovi Finci udarili na 5 sovjetskih garnizij in jih razorožili. Orožja je bilo dovolj!

Vendar je trajalo še pet določenih mesecev, preden je Mannerheim s svojo vojsko, »bela garda« imenovano, pregnal boljševičke tolpe z vsega finskega ozemlja in 16. maja 1918 slavil svoj zmagoslavni vohod v prestolnico Helsinke. Mannerheim je vedel, da se bodo boljševikom vedno cedile sline po Finski, zato je kot predsednik obrambnega sveta zgradil ob sovjetski meji obrambno črto. Leta 1933 je predsednik finske republike imenoval Mannerheima za maršala. V letih miru se je Finska razvila v lepo urejeno državo, v kateri ni bilo revščine pa tudi ne pretirnega razkošja. Zlasti finski športniki so nosili slavo domovine po vsem svetu. Leta 1940, bi imela biti na Finskem svetovna olimpijada, kar je bilo veliko priznanje za majhno trimilijonsko državo.

»Le osvoboditi so jih hoteli«

Ves čas je skušala Sovjetija po Finski razpresti svoje mreže. A zaman. Finski narod se je zahvaljeval za ponujana »nebesa« ker jih ni poznal le iz ust rdečih agitatorjev, ampak tudi iz pripovedovanja ubežnikov s Solovjetskih otokov. Finski narod se ni in ni mogel ogreti za sovjetski raj, ker je bil srečen, da živi v svoji narodni, lepo urejeni državi. Stalin je bil ogorčen. V zimi 1939-40 je navalil na mali trimilijonski narod, da bi ga »osrečil« proti njegovi volji! Dobil je klotuto, ko je obležalo nekaj desetstisočev sovjetskih vojakov, je bil sklenjen mir, v katerem so Sovjeti dobili malo ozemlja nad Leningradom v Kareliji. In žudo! Nihče od prebivalcev tega ozemlja ni hotel priti pod Stalinovo »nebesko« kraljestvo! Celo kmetje so rajši zapustili svoje domove in polja in se z živino umaknili v notranjost finske domovine.

Cas miru so Finci pod svojim maršalom spet izkoristili za utrditev meje proti Sovjetiji, kajti vedeli so, da hoče rdeči zmag končno vendarle zavladati po vsem svetu in pri tem mu je sosednja Finska prva na poti. Res je Stalin spet uskočil Finsko, da bi jo »osvobodil«... Sedaj

že meseca traja boj pa finski meji in Finci se dobro drže. Takole je pisal finski vojak z bojišča: »Barbari se zaganjajo v našo mejo, da bi uničili našo vero v Boga, naše postave in pravice, našo kulturo...« In Bog, kakor je dal pastirčku Davidu moč, da je s kamnom, vrženim s pračo, prebil čelado in lobanjo orjaškemu vojščaku Goljatu, podpira mali trimilijonski finski narod, da se otepa 180 milijonskega rdečega kolosa. Finci se bore, ker vedo, da pod komunizmom življenje ni vredno življenja. Besedo »predajac« ne poznajo: Zmaga ali smrt!

Pokonci glavo!

Slovensi smo mnogo na bojiščih od Fincev. Mi nismo v obrambi, smo v napadu. Našim domobrancem se ni boriti z urejeno armado, ampak z gozdniimi tolpmi, ki žive od ropa in kraje. Domobranci se ne umikajo, ampak čistijo kos za kosom naše lepe domovine komunistične nesnage. 8. septembra je ta zalila vso našo zemljo. Sedaj je omejena le na Belo Krajino in Cabranske gozdove. Pa tudi tukaj je vse proti komunizmom. Iz Zumberka se javljajo vsak dan fantje v Novem mestu pri domobrancih. Mnogi Belokranjci, ki so zbežali iz tolovajskih vrst, kot skrivajci napadajo in pobijajo komuniste in komunistke, terence in terenke, da bi se tako rešili iz rdečega »rajca« in prišli k domobrancem.

Le ena možnost je, da bi pri nas moč komunistov narasla in se povečala reka prelite krvi poštenih Slovencev. In ta možnost je: razkroj v domobranstvu. — Pri terencu Kregarju na Ježici so našli navodila za komunistične funkcionarje, kako naj rušijo navdušenje in borbenost v do-

mobrantskih vrstah. 1. V čete spravite komuniste, ki bodo pregovarjali domobrance na pobeg k tolovajem. 2. Komunistke naj skušajo navezati ljubezenske odnose z domobrancem in njihovimi častniki ter jih pridobiti za prebeg k tolovajem. 3. Svoje letake bodo komunisti vrivali v domobranske vojašnice. 4. Komunisti naj po gostilnah love morda celo malo vinjene domobrance, plačujejo naj jim tudi za pijačo in jih pri tem nagovarjajo za prebeg k tolovajem.

Stvar je resna. Komunizmom pomaga pri njihovem početju hudič z vso svojo prekanjenostjo. Treba je biti čuječ in ne dati sovragu nobene prilike, da te prekani. Spet so nam Finci zgled. Kominterni jih je leta in leta skušala zastrupiti in razkrojiti, a ni uspela, kajti komunistični agenti je so imeli opravka z resnim, poštenim, utrjenim in vedno treznim Fincem, ki je v trdi severni prirodi ojeklenel — postal moč načel in silne volje.

Sklep našega protikomunističnega borca bodi: 1. Vsakega nergača in zabavljača v svojih vrstah bom javil naprej, da ne bo rušil navdušenja. 2. Vsak komunistični letak bom uničil ali oddal naprej, ne da bi se pustil begati z branjem komunističnih laži. 3. Čuval se bom sumljivih žensk. 4. Čuval se bom pijače. Lopni bom vsakega, ki bi prisedel k mizi in jemal pogum.

Zavedajmo se, da je rdeči zlodej na delu, zavedajmo se, da govore komunistični komisariji v svojih okrožjih resno: »Razkroj domobranstva je naša najvažnejša naloga in z uspehom te naloge je histveno zvezana naša usoda. Vse drugo stopa sedaj v ozadje.« Zato naj vedo vsi: Kar z bedastimi čenčarijami skuša rezkrajati domobrance, rešuje usodo rdečih tolovajev!

Zavraten umor vrlega Slovence

Zahrbtnost, strahopetnost, umor in nasilje so sredstva, s katerimi se bojujejo od tujih elementov podpirani zločinci in narodni izkoreninjenjenci proti poštenosti in urejenosti. Posreči se jim sicer včasih, da iztrgajo iz vrst vrlih in odločnih ljudi kakšno žrtev, vendar je njihov boj brezsmiseln, kajti vedno bolj se uveljavlja spoznanje, da je komunistični družabni sestav, ki obljublja svobodo in enakost, prinaša le smrt, žalost in bedo, nevdržden. 62 letni trgovec Izidor Ostan iz Boveca je takšna žrtev. Sredi dela na polju ga je iz zasede zadela banditova krogla, 28. julija je bil umorjen. Brezvestnim tolovajem ni bila po godu njegova poštenost, njegovo odločno slovenstvo ter nesebično delovanje za narodov blagor. Ostan je prišel v teku svojega dela polnega in na izkušnjah bogatega življenja do prepričanja, da je obstoj slovenskega naroda in njegove kulture možen le v sodelovanju s tistimi silami, ki danes bojujejo težak in neizprosen boj proti tolovajem in vsem podzemskim silam. Nesebično delo za narod, poštenost in ljubezen do bližnjega so značilna poteza Ostanove osebnosti. Za to svoje prepričanje je moral umreti. Njegova smrt ne bo zaman. Stal bo v vrsti tistih borcev, ki se niso bojevali samo za obstoj svojega lastnega naroda, ampak za obstoj Evrope in njene kulture. Krivda tolovajev je z novim zločinom narasla. Prišel bo dan obračuna in vse tolovaje in zločince čaka kazen, ki jo zasluži vsak zločinec.

Gnusno dejanje razbojnikov

Časopis »Glas Primorjanc« z dne 9. t. m. poroča, da je pred dnevi odšel sluga na mestni občini na Sušaku, Zini, s svojo hčerko v lice na pogreb svojega sina, ki mu je umrl v bolnišnici. Ko je ves strd od boli stal pred mrtvaškim odrom svojega umrlega sina, sta vstopila škim mrtvašnico dva oborožena bandita ter sta mu ukazala, da mora oditi z njima. Zini se na njune grožnje sploh ni oziral ter jo še nadalje ostal ob odru svojega mrtvega otroka. Bandita sta ga tedaj pričela pred hčerko mučiti in pretepati. Ker se jima pa tudi na ta način ni posrečilo, da bi ga bila prisilila, da bi se jima pridružil, ga je eden od banditov ustrelil. Po tem strašnem in gnusnem zločinu sta bandita pobežnila v gozdova.

Iz bojev zoper komuniste

Tri uspela protikomunistična zborovanja so bila v juliju v ribniški dolini in sicer v Jurjevici, Sodražici in Velikih Poljanah.

Pristojna oblast je zaplenila imovino upornikov slaščičarja Karla Vilarja iz Dol. Logaica in mehanika Rudolfa Koželja iz Ljubljane.

Poučevanje verouka v šolah so prepovedali komunisti v tistih krajih vzhodne Bosne, kjer zaenkrat še gospodujejo.

Izvrstno je uspelo protikomunistično zborovanje za begunce v Novem mestu dne 30. julija.

Komunistično razstavo, ki prikazuje divjane komunizma v zahodni Srbiji so odprli v Užicah.

Zadnje julijsko nedeljo je bilo 5 večjih domobro uspešnih protikomunističnih zborovanj in to v Beli cerkvi, v Zdinji vasi, v Trzišču, na Telčah in v Gabrijelah.

V Ajdovščino je prispela skupina domobrancev pod vodstvom nadporočnika Kosa, da pripravi vse potrebno za ustanovitev Narodne straže.

Novoustanovljena domobranska postojanka v Gorah pri Idriji je pregnala komunistična tolpe.

Na Hrvaškem so te dni usmrtili zaradi zločinskih napadov 20 komunistov, med njimi tudi Hedviko Janko iz Celja in Avgusta Tonca iz Fužin.

V borbi s komunisti v srbskem Ražnju je padel 21. julija kapetan Sava Vujadinovič.

Na Idriji ob Bači so komunisti ubili Štefa na Brečaka, trgovca iz Kanala.

Ko je kosil seno so boljševiki ustrelili uglednega gostilničarja in trgovca Izidorja Ostana v Bovecu.

Vrhniški domobranci so oni torek z udeležbo pri črni maši dostojno počastili spomni višjega narednika Napasta, ki je bil od terencev zavraten ustreljen.

V Jastrebačkem pogorju v Srbiji so nemške čete komunizmom zaplenile 1008 pušk, 64 streljnic, 20 minometalev, 11 protitankovskih pušk, številno ročno orožje in skoraj pol milijona pehotnih nabojev.

Kaj je NOVEGA

d 11. avgusta je minilo 100 let, odkar je umrl slavn slovenski znanstvenik Jernej Kopitar. Slava njegovemu spominu!

d Slovenska služba božja v Trstu je ob nedeljah na Šklednju ob 6.30, v Rujanu ob 7, v Barkovljah ob 8, pri Sv. Jakobu ob 9, pri Sv. Ivanu ob 10.

d Mešani vlak iz Ljubljane proti Vrhniki odhaja ob 7. avgusta 1944 dalje iz Ljubljane ob 19.25. Izostane pa vlak ki je doslej odhajal iz Ljubljane ob 18.25

d Obnoveitev propustnic za zaporni pas Ljubljana. Prošnje za obnoveitev propustnic L za večkratno potovanje se morajo vložiti najkasneje 1 mesec pred potekom veljavnosti prejšnjih dovoljenj in sicer: a) prosilci, ki stanujejo v Ljubljani: pri pristojni policijski stražnici; b) prosilci, ki stanujejo izven Ljubljane: pri županstvu njihovega bivališča. Prošnje je treba obširno, po možnosti v nemščini, obrazložiti ter priložiti potrebna dokazila, potrdila uradnih mest itd. Navedba številke in veljavnosti dosedanje propustnice je potrebna.

d Cena svežemu mleku v Trstu z veljavnostjo 1. avgusta je 5 lir za liter, kondenziranemu mleku pa 7 in pol lito za liter.

d Bivši komunistični poslanec Jože Srebrnič iz Solkana je baje utonil, ko se je hotel v spremstvu važnih boljševiških osebnosti prepeljati pri Plavcih čez Sočo.

d Po 2 kg krompirja na osebo so dobili prebivalci Sušaka, Reke in Opatije po ceni 7.20 lire za kg. V avgustu bodo prejeli se po 5 kg krompirja na osebo.

d Domobranska posadka na Vrhniki je izročila občini za občinske reveže znesek 1386 lir kot čisti dobiček od pridelave spominske svečanosti za pokojnim pesnikom domobrancem Francetom Balantičem.

d Dom za vojake na dopustu je nedavno odprl urad za socialno skrbstvo v Mariboru. Tu lahko vojaki preživijo dopust s svojci. Kljub vojni je dom prav lepo opremljen.

d V tridelnem romanu je štajerski pisatelj Anton Steininger opisal politične doživljanje v dobi od maja 1933 do aprila 1936. Delo je izšlo nedavno v založbi Leopolda Stockerja v Gradcu in v Lipnici; in ni pravi zgodovinski roman marveč izčrpno poročilo o dejstvih po lastnih doživljanjih.

d Po 20 lir kilogram so prodajali te dni prvo grozdje na tržaškem trgu.

d Slovenska šola je dovoljena v Gorici. Jeseň bo reden slovenski pouk.

d Nekaj številčk z novomeškega trga. Mleka je bilo oni ponedeljek na novomeškem trgu dovolj, prodajali so zelenko po 12 lir. Smetana je bila 20 lir za skodelico, sirčki pa po 2 liri hlebeček. Za piščanec za cvrtje so zahtevali po 50 lir za komad. — Slabši je bil živinski trg. Pripeljali so okoli 200 prašičkov za rejo, 25 kg težkega pujska za rejo si lahko kupil za 1300 lir.

d Omejitve v uporabi električnega toka je priobčil »Slovenec« z dne 9. avgusta 1944.

d Ponoči ne sme nihče v Gorico. »Goriški list« piše: »Od 20 zvečer do 6 zjutraj je prepovedan voh in izohd v mesto Gorica. Ta predpis je še vedno veljaven in bodo straže na blokih dosledno streljale na vsakogar, ki bi se jim med temi urami približal.

Z mino se je ponesrečil 13letni Mukič Anton doma iz Golobinjeka pri Mirni peči. Ime da je obliko skatlice, podobne globinu. Našel je sosed in jo dal Mukičevemu fantu. Ta jo je nekaj časa ogledoval, jo končno vtaknil v žep in ko je sekal drva, je moral zadeti ob zažigalnik. Mina je eksplodirala in ga težko ranila. Kmalu po prihodu v bolnišnico je izdihnil.

d Še ena nesreča zaradi mine. V soboto, dne 5. avgusta popoldne, so delali na polju 18letni Čerčelič Franc, Gril Slavka, Gril Stefanija in Štrasna Danica, vsi iz Regerče vasi pri Novem mestu. Čerčelič je našel na polju

mino, ki ni eksplodirala. Pobahal se je s svojo najdbo proti dekletom in jim mino kazal. Dekleta so ga prosile, naj se z mino ne igra, češ da je to nevarno, on pa se jim je smejal in dejal, da bo, če se tako boje, mino vrgel vanje. Rečeno, storjeno. Fant je vrgel mino proti dekletom. S silnim pokom se je razletela. Pri tem sta bili Gril Slavka in Gril Stefanija lažje ranjeni po telesu in rokah. Štrasna Danica pa je dobila nevarne rane zlasti po trebuhu. Vse tri ranjenke so zdravijo v ženski bolnišnici, prevročerkvni Čerčelič pa si vročo kri hladi v mestnih zaporih.

d Že pred 20 leti se je močno nagnil proti Dravi telet cerkve sv. Jožefa v Studencih pri Mariboru. Razlika med temeljem in vrhom zvonika je sedaj že 75 cm. Že pod prejšnjo upravo se je komisijonelno ugotovilo, da bo treba iz varnostnih razlogov stolp porušiti. Ko so med prejšnjo svetovno vojno (1916) metali zvonove iz stolpa, se je zvonik močno nagnil. Pri lanskem spravljanju zvonov pa je šlo vse v redu. Ker pa je nevarnost za človeška življenja velika in se utegne zvonik nenadoma zrušiti, mora biti cerkev zaprta. Tik pred vojno je bila pri sv. Jožefu ustanovljena samostojna nova župnija. Dušno pastirstvo pri sv. Jožefu so vršili oo. kapucini, ki so vzdrževali tudi uboge dijake.

d Nesreča ne počiva. S skečnja je padla in si zlomila levico 12letna Neža Lundrova iz Velikih Lašč. — S kolesa je padel in si zlomil desnico 28letni čevljar Franc Podlogar iz Ljubljane. — S koso se je močno urezala v levico 23letna poljska delavka Ivanka Tomičeva z Vrhnike. — Pri padcu z lestve si je zlomil desno nogo 63letni mizar državnih železnic v Ljubljani Anton Zajc. — S kolesa je padel in si zlomil levo nogo 61letni postrežek Mihael Lipovec iz Ljubljane. — S kolesa je padla 30letna kuharica Marija Ulanova iz Ljubljane. — Pri padcu z drevesa si je zlomil desnico 10letni posestnikov sin Stanko Jamnik iz Gradšča. — S kolesa je padel in si zlomil desnico dr. France Veber iz Ljubljane. — Pri padcu s kolesa si je zlomil desno nogo 32letni poštni nameščeneec Ivan Avšič iz Zadobrove. — S tramvajem je padla in si hudo poškodovala desno koleno 14letna dijakinja Vanda Jezovškova.

dNesreče v Gorici in okolici. Z drevesa je padel in se precej poškodoval na rami kmetovalec Anton Boštjančič iz Lokavca. — Pri padcu z drevesa si je ranil desno nogo 9letni Avgust Leban iz Solkana. — Žrtev eksplozije sta postala 59letni kmetovalec Ivan Podgornik iz Lokavca in 21letni Ivan Bajič iz Rožne doline pri Gorici. — Med delom si je porezala desnico 17letna Elizabeta Uršičeva od Sv. Lucije ob Soči. — Opeklina na obeh rokah je dobil 64letni kmetovalec Peter Pavlin. — Zaradi eksplozije izstrelka ima ranjeno levo oko mali Rajmund Kavčič s Črnega vrha.

d Nogometna tekma. V Kobaridu je bila te dni tekma med člani domobranske in nemške posadke iz Kobarida ter člani italijanske posadke iz Robiča. Zmagali so domobranci s 5:1. V drugi tekmi sta si stopili nasproti tretja četa nemške posadke in Italijani iz Robiča. Zmagali so Nemci z 9:0.

d Še nekaj nezdov. V Borovnici je konj brenil v glavo 50letno poljsko delavko Ivanko Klančarjevo. — V Tlakah pri Grosuplju je žrebec brenil v desno nogo 40letnega posestnika Josipa Lampiča. Udarec je bil tako močan, da je Lampiču nogo zlomil. — Na Brezovici pri Ljubljani je padel in si zlomil levico 2letni posestnikov sinček Anton Urbančič. — Neznani avto je v Skofljici na glavni cesti podrl Ljubljancana Ludvika Strmea, 40letnega delavca. Strmec je dobil poškodbe po vsem životu in po nogah.

d Ponesrečeni Ljubljančani. Debel tram je padel na glavo delavcu Stefanu Butali in ga hudo poškodoval. — Sontarica je zadela natarcarico Reziko Draganovo. — Pri padcu s kolesa si je zlomil desno ključnico 16letni dijak Alojzij Murgel. — Hud pes je močno ugriznil v nogo 29letno delavko Jožico Nergoletovo. — Pri padcu z drevesa si je močno pretresel možgane 14letni dijak Boris Česen. — Pri padcu si je zlomila levico v zapetju 68letna zasebnica Marija Pevčeva. — Z vrelim mlekom se je oparil 14letni dijak Milan Prunk.

NOVI GROBOVI

V Kokri je umrla 54letna gospodinja Marijana Povšnerjeva. — V Dvoru je odšla v večnost posestnikova hči Franciška Arh. — V Trebnjem so pokopali 27letno Slavko Antlogo, uradnico Pošne hranilnice v Beogradu. — V Zibiki je odšla v večnost 26letna Fanika Verbek, polsestra franciškana p. Odila. — V Spodnji Hrušici sta zapustili solžno dolino sestri Antonija in Franciška Šušteršič. — V Beogradu je umrl 20. julija dr. Vojta M. Djuričič, bivši finančni minister, bivši predsednik beogradske mestne občine in dolgoletni upravnik Državne hipotekarne banke. — V nogo se je ueskal in podlegel zastupitvi 43letni gozdni delavec Alojz Mrak iz Sircice na Gorenjskem. — V Ljubljani so umrli: major v p. Franc Robek, Marija Pogačnik, posestnica v Crni vasi 84letna Marija Snaj roj. Lenarčič, Ana Hartman roj. Vrhovšek, poštna služiteljica v p. Marija Ferčnik, Antica Sancin roj. Žužek, Justina Bitenc roj. Klopčič, Dolinar Uršula, dipl. strojni tehnik Nikola Petkovšek in Franc Virant z Velikih Poljan pri Ortnoku. Zena polic. stražnika v p. Zofija Rogelj, dolgoletni uslužbenec Narodne galerije v Ljubljani Dominik Smole, učiteljica Danica Slak roj. Prijatelj in uradnik ZSSZ Franjo Kordin. Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

KRATKE Z vsega sveta

V San Sebastianu je nenadoma umrl španski zunanji minister general grof Jordan.

Madžarski uradni krogi odločno zanikajo angleško vest o progono 20.000 pripadnikov grške pravoslavne cerkve v Karpatih.

Vsi večji kovani novci so v Turčiji polagoma izginiti iz prometa. Zato bodo izdali novčanice po 25, 10 in 5 piastrov.

V boju je junakso padel finski generalni major Wihma, divizijski poveljnik na Karelski ožini.

Šahovski prvak Nemčije je te dni postal Müller.

Sovražni napad na otok Korčulo je otoška posadka sijajno odbila.

Nad 20 milijonov ljudi se danes v vsej Nemčiji hrani po skupnih kuhinjah v obratih in taboriščih.

Mongolska vlada je pozvala vsa mongolska plemena, naj moški ne nosijo več kit, žene pa ne težkega srebrnega okrasja.

Vse kouske dirke so ukinitelj v Nemčiji, da bodo tako vse sile združene za totalno vojno.

Nemške čete so kljub močnemu odporu iztrgale tolovajem okrožno mesto Udubina, jugozahodno od Bihaća.

Papirja primanjkuje v Ameriških združenih državah. Več ko 700 papirnic si pomaga s starim papirjem.

171 danskih ribičev je ob življenje pri izpolnjevanju svojih dolžnosti od pričetka vojne, so ugotovili na letni skupščini.

Nič manj kot 10 milijonov litrov bencina izgine v Združenih državah dnevno na črni borzi.

Izredno so se zadnja leta razmnožili levi v portugalski vzhodni Afriki.

Umril je te dni 66letni lord Hardings, ki je bil od leta 1910 do leta 1916 indijski podkralj.

227 mrtvih so imeli v treh dneh boljševiki pri bojih jugovzhodno od Sarajeva.

Novo finsko vlado, ki jo označujejo kot »delovno vlado na parlamentarni osnovi«, je sestavil konservativce Hackzell.

Ameriški bombniki osmega letalskega zborra so oni tokrat v Normandiji v zmoti bombardirali nek kanadski odsek bojišča. Precizji kanadskih vojakov je bilo ubitih in ranjenih.

Vse politične kaznjence so izpustili na slobodo v Bolgariji.

Poldrug milijon levov je bolgarska vlada določila za zboljšanje planinskih pašnikov.

947 mrtvih boljševikov so naštele nemške čete v zadnjih bojih v vzhodni Bosni.

Smotrnosti v naravi

Silno važno, pa zelo sporno vprašanje med znanstveniki naravoslovci je vprašanje smotrnosti. Kako bi to vprašanje prav po domače izrazili? Tako: Če vidim v naravi, pri rastlini ali živali kako napravo, ki ji je potrebna in brez katere bi rastlina ali žival ne mogla ostati pri življenju ter bi bila brez nje obsojena v pogin, se vprašamo, ima li ta naprava namen živali pomagati, da si ohrani življenje ali je nastala le slučajno brez tega namena. Kot kristjani verujemo, da je dal Stvarnik to napravo živalim ali rastlinam zato, da lažje izpolnjujejo svoje naloge. Kajti, če je Stvarnik ustvaril živali in rastline, jih je ustvaril tako, da imajo vse, kar odgovarja zahtevam, ki jih stavijo razmere, v katerih žive. Tisti pa, ki Stvarnika ne priznajo, tajijo seveda tako smotrnost.

O eni taki napravi smo že govorili, ko smo opisali posebno napravo, ki jo imajo čebele na krilih. Danes si oglejmo še nekatere druge naprave pri drugih žuželkah.

Pokalice, zlasti poljsko pokalico, poznajo vsi. To je majhen krošček, ki se v nevarnosti skrči, potegne k sebi tialnice in okončine ter se napravi kot bi bil mrtev. Ker pa ima kratke nožice, se sam ne more s hrbita spraviti na noge. Zato pa ima na predprsju posebno napravo, in sicer majhen trn, ki ga sproži v brazdico ter se tako požene kvišku. Slika št. 1 nam kaže del predprsja s trnom (1) in brazdico (2); spodnja stran trna in zgornja stran brazdice sta popolnoma gladki. Ko pokalica porine trnek v brazdico, se ta odrine od gladke plošče in požene živalco kvišku. Da pa ne gre trn predaleč, sta na robovih tistega

dela, kjer je trn, dve izboklini (3), to je dva robova, ki sežeta v dve vdolbini (2), ali žleba na nasprotni strani, kjer je brazdica. Da pa pri odgonu ne odskoči trn predaleč in ostane brez vezi, ima na spodnji strani majhno zarezo, v katero pride sprednji rob tistega dela, na katerem leži brazdica (2).

Znane so vodne stenice. Te živalce plavajo na vodi in pod vodo. Seveda morajo, ko se potopijo, imeti s seboj zrak, ker brez njega v vodi ne morejo živeti. In ker imajo krila, morajo biti ta tako urejena, da se trupu čim tesneje prilagajo in žuželke ne ovirajo pri plavanju v vodi. Oglejmo si, kako je tej zahtevi pri teh žuželkah zadoščeno.

Prva dvojica kril se zapenja na hrbtu na sličan način kot gumb na sponko ali pritisk. Površina gumba in jamice je obložena s luskinasto oblogo, ki omogoča čim tesnejši stik. Krila se tako tesno prilagajo trupu, da ne more voda živali do živega. S tem je drugi zahtevi ustrezno: krila živali prav nič ne ovirajo pri plavanju, ker se trupu prilagajo zelo tesno. Istočasno pa je med krili in trupom toliko prostora, da je tam zračni mehurček, ki omogoča žuželki živeti pod vodo. Pri teh živalcah opazujemo pa še na prvem paru okončin napravo, ki kaže lepo medsebojno prilagovanje. Tako izgleda kot žepni nožič. Skrajni člen prve okončine (klinja) se pri počitku lepo prilaga v poseben žleb ročaj, tako da nudi žival čim manj zraku upora, obenem pa, ko plava, ne kali ravnovesja. (Glej sliko 2.)

Mar nam ti primeri ne kažejo unne ureditve? Cloveku, ki nima predsodkov, prav go-tov. Drugim pa Bog pomagaj!

Okrog sosedov

• Pametne besede. V beograskem listu »Novo Vremec« čitamo: »Za nas je malo važno, kaj se dogaja v svetu. Že leta 1941 smo dejali in danes ponavljamo: Mi v spopadu velikih sil v nobenem pogledu ne moremo spreminiti usodnih odločitev, ki bodo padle. Za nas je edino važno, da bomo živi in zdravi v čim večjem številu in čim močnejši tedaj, ko se bo odločevala naša usoda. To bomo pa dosegli najbolje, če bomo še naprej poslušali glas svojega razuma ter nas bodo v vsem vodile samo koristi srbskega naroda v sedanosti in bodočnosti.«

• Jata hrvaških bojnih letalcev je te dni zapustila svojo domovino ter je odšla k hrvaški letalski legiji na vzhodnem bojišču. Legionarji, ki so odšli na vzhod so prpustovlji, skrbno izvežbani v Nemčiji. Pred odhodom je Poglavitnik sprejel odposlanstvo legionarjev ter mu je izrazil najboljšo želje domovine v borju proti skupnemu sovražniku.

• Konec pouka na zagrebških ljudskih šolah je bil šele 31. julija.

• Uradništvo pri žetvi. Na državnem posestvu pri Jagodini je srbski kmetijski minister Veselinović doživel prijetno presenečenje. Na polju je našel pri opraviu žetve skoraj celotno uradništvo okrožnega načelstva. Zaradi pomanjkanja delovnih moči je tamošnji okrožni nadzornik Rajković pozval ljudstvo k poljskemu delu in so se njegovemu pozivu odzvali skoraj vsi uradniki.

• Večje količino sveč za potrebe vernikov je dobavila srbskim cerkvam centrala za kemične izdelke. Dva in pol grama težka sveča stane 2,50 dinarja, 5 gramov težka 4 din, 12 in pol grama težka pa 10 din.

• Petdesetletnica svojega obstoja slavi to leto sarajevsko hrvatsko pevsko društvo »Trebjević«.

• Odkup sončnice in drugih važnih pridelkov. Hrvatsko gospodarsko ministristvo je odobrilo za one kmetovalce, ki pogodbeno sade nekatere važne pridelke kot n. pr. sončnice, sojo, cikorijo in sladkorno peso, tudi premije za v redu odano blago in sicer dobe: za 100 kg sončničnega semena 15 kg oljnih pogač, 5 kg olja in 8 kg sladkorja v kockah, za seme soje 20 kg oljnih pogač, 5 kg olja in 10 kg soje. Za cikorijo dobe 2,5 kg sladkorja in 10 kg kavnih

PRAVNI NASVETI

Odgoditev plačilnih rokov. Po odredbi Vrhovnega komisarja za »Jadransko primorje« emeje dolžniki, ki zaradi izrednih dogodkov ne morejo pravočasno izpolniti svojih obveznosti, predlagati pri okrajnem sodišču, da se jim dovoli odložitev izpolnitve njihovih obveznosti. Sodišče po zaslišanju prizadetih lahko odloči, da se odloži plačilo vsega dolga ali pa samo dela istega. Tudi lahko dovoli plačevanje v obrokih ali pa izpolnitve obveznosti v drugi obliki, kakor je bila dogovorjena. Taka odložitev plačila pa ni mogoča pri obveznostih iz najemnih in zakupnih pogodb (torej pri plačanju najemnine ali zakupnine), pri obveznostih iz službenih pogodb, pri plačevanju rent in vzdrževalnin, pri obveznostih izvirajočih iz socialno zavarovalnega razmerja, pri denarnih dolgovi, izvirajočih iz kupnih, dobavnih ali delovnih pogodb, če je bilo blago izročeno ali delo opravljeno pred uveljavitvijo te odredbe.

Najetje posojila za prijatelja. F. B. Z. Pred leti ste najeli v posojilnici večjo varto denarja, ki ste ga izročili svojemu prijatelju. Temu namreč posojilnica ni hotela dati posojila, ker ji ni mogel nuditi zadostnega jamstva. Prijatelj je v redu plačeval obresti. Sedaj je umrl; njegovim sorodniki pa ne priznajo dolga in ga nečelo poravnati. Vprašate, ali bi mogli doseči, da posojilnica izterja prijateljev dolg od njegovih sorodnikov. — Posojilo ste najeli vi, kakor sami pravite, zato more posojilnica le od vas zahtevati povračilo. Če ste vi dali denar prijatelju in ga vam še ni vrnil, lahko sedaj, ko je umrl, zahtevate povračilo dolga od njegove zapuščine, odnoano od dedičev. Če pa ni ničesar zapustil, ne morete od nikogar zahtevati povračila danega mu posojila.

Pomočniški izpit brez učnega spričevala. P. T. Več let ste delali v delavnici, prijavljeni sicer kot navadni delavec, vendar ste se popolnoma učili rokodelske obrti. Učnega spričevala niste dobili, ker niste bili prijavljeni kot rokodelski učenec. Vaš delodajalec je umrl in delavnica več ne obstoji. Vi ste se še ukvarjali z rokodelstvom, vendar vas je obrtna oblast zaradi tega preganjala. Radi bi opravili pomočniški in nato še mojstrski izpit, da bi imeli mir pred oblastjo. Kako bi mogli doseči svoj cilj. — Pomočniški izpit sme opravljati, kdor dokaže, da se je učil predpisano dobo kot učenec v rokodelski obrti pri rokodelcu, ali če dokaže s potrdilom, da je prebil predpisano dobo na uku v delavnicah, v katerih se izvršuje rokodelska obrt na tovarniški način. Razen tega mora dokazati, da je v smislu zakona redno obiskoval in uspešno dovršil strokovno nadaljevalno šolo, če taka obstoji v kraju, kjer se je učil. Če pa iz tehničnih razlogov ne more predložiti učnega potrdila, ga sme šef pokrajinske uprave po zaslišanju pristojne zadruge oprostiti predložitve potrdila ali spričevala, ako se more z drugimi nedvomnimi dokazi ugotoviti, da se je prosilec učil rokodelstva. Svetujemo vam zato, da si preskrbite potrdilo županstva ali dotične rokodelske zadruge, da ste se učili rokodelstva in nato vložite preko okrajnega glavarstva prošnjo za spregled predložitve učnega spričevala. Če vam bo tak spregled dovoljen, boste nato lahko opravili pomočniški izpit.

Orednji prehranjevalni in kmetijski urad. Za zagotovitev prehrane na operacijskem ozemlju »Jadransko primorje« se je izkazalo za potrebno postaviti celotno področje prehranjevalnega in kmetijskega gospodarstva pod enotno osrednjo vodstvo in nadzorstvo. Zato je Vrhovni komisar ustanovil v Tretu Osrednji prehranjevalni in kmetijski urad. Ta urad bo izdajal ukrepe in odredbe, ki so potrebni za zagotovitev prehrane na ozemlju »Jadransko primorje«.

Delovno razmerje ob času vojne službe. Po odredbi Vrhovnega komisarja se z vpoklicem na obvezno vojno službo dovedanje službeno razmerje (delovno, učno razmerje) ne razveže. Za dobo vpoklicen počivajo obojestranske pravice in dolžnosti. Uporaba naravnalnega stanovanja, ki ga morda ima delojemalec, ostane še naprej obvezniku ali njegovim svojem, če jim je potrebna. Uslužbenca pravica do odpovedi službenega razmerja se z vpoklicem na obvezno vojno službo ne spreminja. Podjetnik pa službenega razmerja ne more odpovedati. Izjeme so dopustne le z odobritvijo Vrhovnega komisarja. Obvezniki vojne službe, katerih službeno razmerje je ostalo v veljavi, se morajo takoj ob odpustitvi iz vojne službe javiti pri svojem zadnjem delodajalcu zaradi zopetnega nastopa dela.

nadomestkov za obdelan katastralni oral, do čim dobe za 100 kg sladkorne pese 1,50 kg sladkorja in 40 kg svežih ali 2 kg suhih pesnih rezancev.

• Za begunce-srednješolce. Komisarijat za begunce v Belgradu bo tudi prihodnje šolsko leto sprejel več beguncev-srednješolcev v razne svoje dijaške domove. V Arandjelovcu bodo lahko študirali gimnazijci od 1. do 4. razreda, v Užicu od prvega do šestega razreda, v Čaku od sedmega do osmega razreda. V Soko banji bodo lahko obiskovali moško meščansko šolo, v Šabcu moško učiteljsko, v Vrnjich gimnazijke od petega do osmega razreda, v Kulaževcu dijakinje od prvega do četrtega razreda, v Valjevu dijakinje Trgovske akademije in meščanske šole in v Kragujevcu dijakinje ženskega učiteljskega.

• Pod orožje. Srbska vlada je poklicala na odsluženje enoletnega vojaškega roka v srbskih oboroženih silah vse dijaške državnih, srednjih in visokih ter njim enakih strokovnih šol letnikov 1919, 1920, 1921, 1922, 1923 in 1924.

• Izplačevanje uradniških prejemkov v naravi. Srbska vlada je sklenila izplačevati del uradniških prejemkov v naravi, da tako pomaga državnim uradnikom. Že prej so nekatere panoge državne službe dobile dodatne nakaznice za nekatere vrste živil, nova ureditev pa za deva vse uradništvo. Vendar pa je izdana omejitev v tem smislu, da dobe te naravne datjave samo oni uradniki, ki se drže predpisane delovnega časa. Z ozirom na sedanje razmere je bil delovni čas uradov preložen na jutranje in popoldanske ure. S tem je bil delovni čas uradov tako urejen kot v ostalem gospodarstvu.

• Zoh za zob. »Donau Zeitung« poroča, da je bilo na Hrvatskem v nekem kraju izvršeno sabotažno dejanje na prosti. Ob tej priliki sta izgubila življenje progovni čuvaj in železniški delavec, na drugem mestu je pa bilo zaradi atentata ranjenih deset kmetov in delavcev. Hrvatske oblasti so v smislu določil novih zakonskih predpisov za vzdrževanje reda in miru prijele 7 komunističnih kolovodij ter so jih na mestu izvršenega zločina dejanja obesili.

• »Krvavi beograski uskr« je naslov knjigi, ki je izšla te dni v srbski prestolnici. V knjigi je opisan letošnji velikonočni strašni anglo-ameriški letalski napad na Belgrad.

Strupena
mušnica

Smrčki —
pri njih je tre-
ba previdnosti,
ker jih lahko
zamenjamo s
strupenimi.

Gobe - užitne in strupene!

Gobe! Človeku se kar slina poredi v ustih, ko pomisli nanje. Po vsem svetu, celo v daljni južni Ameriki so sladkokuseci radi povpraševali po škranjskih jurčkih. Da, gobe iz slovenskih krajev, za te se je že splačalo šteti lepe denarce, saj niti slavne skandinavske gobe niso bile pol toliko vredne, kakor so slovenske.

Nekoč je v naših krajih cvetela kupčija z gobami in upajmo, da še bo, samo, da bi bili ljudje nekoliko bolj pametni in ne bi gob po gozdovih in gajih ruvali in rezali. Vsak pameten gobar gobo lepo odvijje, kakor sveder, potem ne uniči ničelca pod gobo in tam zraste čez nekaj časa zopet nova goba.

Najbolj spoštovana naša goba je pač veliki goban ali jurček. Ni pa to najboljša goba. Najbolj znane naše užitne gobe so poleg velikega gobana še lisčke, mavrohi, parkelci in slične gobe, zakaj vsaka teh gob ima več vrst. Sladkokuseci zelo cenijo tudi tako zvani cesarski goban, ki je naše najboljša fina goba, samo težko jo je dobiti.

Da bi gobe mogle popolnoma nadomestiti meso, je seveda izključeno, pač pa morejo gobe znatno izboljšati našo prehrano. Meso jurčka n. pr. vsebuje 87 % vode, 5,3 % beljakovine, 0,4 % maščobe, 5,1 % škroba in sladkorja, 1 % slaniča in 0,9 % rudninskih snovi.

Na Francoskem in tudi v drugih deželah je razvita prava gobarska industrija. Zlasti goje v velikih množinah znano francosko gobjo pečenko beli kukmak ali šampion. Razni francoski vrtnarji so si s temi gobami pridobili že velika premoženja.

Skupina gobanov ali jurčkov — dobrodošla postlastica naše prehrane.

V Nemčiji imajo kraj, ki so mu dali imo kraj gobe. Res menda nikjer na svetu ne zraste toliko najraznovrstnejših gob, kakor vprav v pokrajini Tuchel blizu Gdanska. Četrtnina vseh gob, kar jih ima Nemčija, zraste tu. Pred leti so postavili tam največjo evropsko tovarno za predelavo in konzerviranje gob. Zanimivo pa je pri tem, da ustanovitelj in ravnatelj tega podjetja ni Nемеc ali Poljak, marveč Italijan. V tovarni je zaposlenih nad 250 ljudi. Njih posej je v glavnem ta, da gobe suše, jih devajo v školice in na ta način konzervirajo. Pred vojno so gobe

v veliki meri izvažali. Danes pa skoraj vse gobe porabijo za domačo potrebo. V prej omenjeni največji evropski tovarni so v enem letu dali v školice nad 50.000 kg gob. Velika večina tega živila je namenjena vojski. V času nabiranja gob so predelali v tovarni v Gdanku vsak dan 200 metrskih stolov gob.

Ne samo posušene, temveč tudi konzervirane, t. j. v kis ali slanico vložene gobe, nadalje zmlate v prašek in izkubane v izvleček (ekstrakt) nam nudijo za zimo okusno in lečo prehrano. Glavna doba za jesenske gobe je september in oktober.

Užitni hrček ali mavroh

Užitna štorovka.

Družina gob, ki jo je svoj čas Cimžar Jože iz Komende našel v domačem gozdu preden je padel prvi sneg.

A. M. BAŠIČ:

NEDOLŽNA SEM!

4

Marija odpre škafico in zastrmi, ko vidi tisto verižico z dijamantom. Kdo bi opisal njeno radost, zlasti ker je njena mati odobrila Egonovo kavališko kretnjo! Kakor bi trenil je zakrčila z rokami in si obesila dragoceni dar okoli lepega vratu, ob tem pa tako naravno in prisrčno pogledala prijaznega darovatelja, da je bil že s tem pogledom samim za vse poplačan. Morda Marija niti sama ni čutila, da je povedala s tem pogledom več kakor je hotela, da bi se vedelo.

Ob petih so odpotovali s vlakom proti domu. Mladina ni bila tako živahna in vesela kakor davi. Oba je tlačila mora ločitve.

»Jutri gremo torej v Milan, Egon!« de Josip; »ti je bilo lepo na letovanju?«

»Prijetnejše kakor tam,« je nekako vzdihnil, »ali bodi po očetovem.«

»Pa si vendar rekel, da ni kraja nad Milanom,« popravi Marijin oče. »Ha, nekdo je bilo tako! Ali sedaj puščam tu vašo obitelj, ki sem jo šele prav spoznal in se tako navezal na njo kakor na svojo lastno. Res, žal mi je...«

»Nič ne maraj, Egon; tudi naše pridejo pred zimo v Milan.«

Ob teh besedah se je srečal Marijin pogled z Egonovim in obema sta srči dobrovoljno zaigrali.

»Tako bi moralo biti,« je zaključil Egon in umolknil.

V Olgiate-Molgori so sili v kočijo grofa Evgena, ki jih je čakala, ter se zapeljali v San Marcellino, da gozovski odložili Karmelo, Josipa in Marijo.

»Jutri pa, ko bosta prišla po mene, ne pozabita kake plahte za prestrazanje solz,« konča Marijin oče.

»Dobro, dobro; bo vse v redu,« se je oglašil Egon na pol resno, na pol v šali.

Tistega večera Egon ni bil dobre volje; a niti sam ni vedel, zakaj. Da bi razgalil sile muhe v glavi, je hotel čitati, ali videl je, da ne odbrži in ne razume prav ničesar.

Oče je opazoval sina skrivaj izpod čela in je takoj zadel, kaj ga mori. Tiho je vstal in šel v spalnico k soprogji Anki na razgovor. Dolgo sta razpravljala o vrsti vprašanj, ki se ob takih priložnostih postavljajo. O prvi točki, mladi Egonovi ljubezni, je bila razprava sploh odveč. To je bila dogovorna reč in čisto v redu: Egon ljubi Marijo, onadva pa oba, namreč Egon in Marijo. Sklenila sta torej za jutri ob pristaniku prijateljskih Tomasovih tako urediti, da se glavna točka popolnoma obdela. Zato bo treba spregovoriti še pred slovesom z njimi velevažno besedo: zaprositi Marijo za Egon. Vendar bo pa le tudi še treba resno vprašati Egon.

Grof Evgen je našel sina v obednici ob knjigi. Cim je sin zapazil očeta, je zapri knjigo, ker je slutil, da mu ima oče nekaj povedati. Ni se motil.

»Egon, si odkrit napram meni, očetu?«

»Kako pa sprašuješ?«

»Povej mi torej, kaj ti mori srce? Tako pobit in žalosten si.«

»Oprosti, oče, ne morem. Saj še sam prav ne vem, kaj mi je. Bo že minilo.«

»Tako torej zaupaš svojem očetu?«

»Dragi oče, že, ali...« Egon ni končal, pač pa je hotel očeta v zadregi objeti.

»Tako torej, ne bodi vendar de- te, sinko moj,« se je oče nekako branil. »Pa ti jaz povem, kaj ti je. Izgubil si srce, ker si srce našel. Ali pa po domače: fant, ti si zaljubljen. Ven-

dar Egon, mislil sem, da si mi bolj iskren.«

»Ali oče, ne muči me vendar in ne sili me tako.«

»Ne? No, pa mi povej: Si zaljubljen ali ne?«

Kakor utopljenec, ki je zapazil bližje sebe resilno desko, je pograbil Egon očetovo besedo, da mu lahka priložnost ne bi ušla, ter se je srčnožljivo izpovedal:

»Da, oče; ljubim Marijo.«

Kakor da se mu je težek kamen odvalil od srca je vzdihnil in tako nerodno pogledal, da se je oče prav od srca zasmejal:

»Dobro je tako!« ga je potrepil po rami in se umaknil k ženi, da bi ji povedal, da je vse v redu kakor sta oba že sama mislila.

Čez pol ure je bila potem večerja. Egon je malo jedel in pod težo svojega priznanja je v zadregi gledal v svoj krožnik.

»Kako se ti kaj zdi Marija?« ga nedolžno vpraša mati in se dela kakor da še ne bi vedela za njegovo skrivnost.

»Še kar gre.«

Starša sta zagnala smeh in mati je silila naprej:

»Je lepa?«

»Mh...«

»In ti je prijetna?«

»Eh, kaj me boš dražila, saj je že oče vse izprijoniral!« se je odrezal kakor da se je spomnil, da je že doktor in da mora odločno govoriti.

»Seveda, oče je oče, a mati — mati, ki ima tudi pravico čuti, kako je.«

»No, vse je res, pa mir besedi.«

»Prav je tako, prav. Srečo ti voščim.«

Egonu se je srce raznežilo, da je vstal in srčno poljubil mater, potem pa še očeta.

Tisti večer je bilo pri Amatijevih res lepo. In nekako tako je bilo tudi pri Tomasovih.

Napočil je dan odhoda rodbine Amatijeve in gospoda Josipa. Dogovorjeno je bilo, da bi potovali ob sedmih zjutraj, a Amatijevi so potem spremenili svoj načrt in so pustili svojega prijatelja čakati. Sklenili so, da pojdejo z vlakom ob desetih, ali v jutro so se jako zgodaj podvizali, da bi prišli k Tomasovim znatno pred odhodom drugega vlaka, ker so nameravali urediti važno reč, ki jo je nekoliko slutimo. Seveda je Josip nepotrepljivo ob dogovorjenem času fakal na Amatijeve, ali voza iz Imbersaga ni bilo. Marija je stražila ob oknu in je nazadnje opazila, da prijatelj vendar prihaja. Kočija je imela spredaj in zadaj dobro pričvrščen velik kovčeg, v njej pa sta sedela grofica in grof, in njima nasproti mladi doktor v svečani črni obleki.

Ko je voz postal, so dolecec že čakali vsi trije Tamosovi in Josip, ki se je že bal, da vlaka ne bi več dosegli, je vneto silil k njim. Grof ga je pa s pestjo v prsa lahno odrinil:

»No, takó počakaj vendar nekoliko, gospod moj! Ni sile, do desetih še imamo dovolj časa, a sedaj nam dajte kave, da se nekoliko okrepčamo...«

...od dolgega potovanja, ka-li?« pridene z nasmehom Josip.

»Kajpak, kajpak,« pravi grof in zleze prvi z voza.

Jasno je, da je Marija takoj odobrila lepo grofovo misel, da bi se tu ustavili, in je prijazno pozdravila gro-

fico z Egonom, kateremu je morala zašepetati veselo novice:

»Veš, da grem jutri v Milan? Mama mi je sinoči obljubila.«

»To me pa jako veseli,« pravi mladi grof in ji živahno pogleda v lepe oči.

»Zakaj si se danes tako naličil?« ga s prednim pogledom ošine Marija.

»Obleka za potovanje ni čisto v redu; moral sem priti tak. Ti mar ne ugajam tako?«

»Pa še vprašaš...« in premerila ga je od glave do pet, se ustavila pri njegovem pogledu, ter je vsa navdušena vzklisknila:

»Kako sem vesela, da se rešimo tega San Marcellina!«

Grof, grofica, pa Karmela in Josip so pustili mlado dvojico v parku ter so imeli tradicionalno rodbinsko posvetovanje, brez katerega v tistih časih nikakor ni šlo. Saj je pa res šlo za važno zadevo, ki jo je že gotovo uganil slednji čitatelj, da ne govorimo o priznanju čitateljicah, ki imajo za take reči že itak od prirode bister um. Amatijevi so prišli za Josipov odhod sicer pozno, a za skupno pot zato tako zgodaj, da bi za Egon izprosil roko Tomasove Marije. Seja ni dolgo trajala. Bil je sporazumni brez razprave. In seveda je bila mati tista, ki bi morala Marijo pridobiti za našrt. Kakopak, pridobiti...

»Mama me kliče, Egon... Ti pa idi v obednico; pridem tudi jaz.«

Na samem je Karmela govorila svoji hčerki:

»Vidiš, dušica, najodločilnejši trenutek v tvojem življenju je prišel. Inaš ti rada Egon?«

»Mama!« Samo to besedo je spravila iz sebe Marija in potem še počasi in skoraj umirajoče dahnila: »Mamica!«

»Marija, bi li ti mogla živeti z Egonom? On te ljubi in danes je vprašal zate.«

Marijine solze so dale odgovor.

»Torej, kaj naj rečem? Oni tam čakajo na tvojo besedo.«

Molk in mencejanje in plahi pogledi.

»No, govori vendar in povej, da tudi ti njega ljubiš. Je res tako?«

»Da...« je dihnila tako rahlo, da mati lega ne bi bila vedela, ko ne bi bilo jasno, da drugače sploh biti ne more.

»Daj ti Bog svoj blagoslov na življenja poti in...« Dalje mati ni mogla govoriti. Zalile so jo solze in razjokala se je krčevito.

»Mamica, kaj ti je? Ali ti je žal, da je tako?« vpraša hčerka zbegano.

»Ne, ne, otrok. Le ginjena sem, ker odhajaš, in srečna, ker mislim, da nastopaš pravo pot.«

Menda četrti ure pozneje so bili vsi zbrani v obednici. Dasi je bil dogodek, ki jih je zvalil, vesel, je družba vendar bila nekako prisiljena. Nekaj je bilo v zraku. Ne lahna groza, ampak oni slovesni mir, ki mori. Tako je bila tradicija še takrat, zlasti v premožnih meščanskih in celo še plemiških rodbinah.

Grofica Anka je bila prinesla dragocen prstan in ga dala sinu za zaročen. Marija je vzela iz Egonovih rok obroček za vidno znamenje ljubezni in zvestobe, ki sta si jo sedaj s tem očito obljubila pred svojimi starši. In prvokrat so se za potrdilo neizrečenih besed znašle njune hrepence ustnice. To je bil zaročni poljub.

Tako je Egon sedaj zaročenec Marije, te plahe golobice, ki jo je obličeval grabežljiv jastreb...

III.

Ko bi pero imelo svojo voljo, da bi moglo hoteti ali ne hoteti, bi se ustavilo in ne bi več služilo. Zgroženo nad vsem, kar mora zapisati, bi se s silo uprlo popisati še kaj več strani s strašno resničnostjo te povesti iz krutega, stvarnega življenja. Vendar pa je treba napisati zgodbo ogabnega dela, ki ga zmora najgrša zloba. Je kje na svetu še kaka krutejša stvar, kako bolj podlo bitje kakor je razdivjan obrekovalce? Se najde kje krvolečnejši peklensček kakor je trdovraten klevetnik?

Ali prisiliti hočem pero kot slepo orodje v roki, da mi očrta zgodbo, potem ga pa zavržem, okuženo in osramočeno.

Devet mesecev po teh dogodkih, dne 4. junija 1886 se je v milanski farni cerkvi sv. Marka poročila Marija Tomaso z grofom Egonom Amatijem.

Njuni duši sta bili ustvarjeni druga za drugo. Med njima je bila lepa nesebična ljubezen, tako nenavadna, da ni vodila samo vsako njuno besedo, ampak tudi neizrečeno misel.

Vedno si je vsak izmed obeh želel navzočnosti svojega tovariša in ta privlačnost prvih časov sploh ni popustila. Oba sta čutila, da gori v njima očarujoči plamen, ki je močnejši kakor smrt, čutila sta, kako jima ta čaroviti ogenj osvetljuje in greje dušo ter jima lajša pozabljeni na svet okoli, ki ga za nju niti ni. Njun dom jima je bil raj na zemlji, če pa sta bila zunaj, na sprehođu, v cerkvi ali na zabavi, kjer sta paš morala biti, sta bila skupaj. Vsi so ju gledali, srečo obračali za njima in so uživali srečo mladega para. V domu teh dveh mladih ljudi je bila vera s krščanskim redom, dobrodejna potrpežljivost se je družila z dobrotljivostjo in sreča je odmevala povsod. Takemu lepemu sporazumu, tako skladnemu soglasju ne more nič škoditi dokler se ne pripelje v bližino strašna zmaja: dvomi in sum.

Leto dni po poroki, sredi meseca junija 1887, je grofica Marija osrečital Egon s prvim otrokom, ki so mu dali ime Bruno po nekem davnem članu rodbine Amatijevih. (Bil se je nekaj izkazal kot vojskovođa.) Lepi otroček je bil nova vez med obema srečnikoma, ki sta takoj začela ugibati o bodočnosti svojega prvorojenca. Ne manjši veselje sta čez šestnajst mesecev po tistem, to je 27. decembra 1888, doživela z rojstvom drugega sinka, ki so ga zavoljo otroške lepote krstili za Angela. Mala brata sta bila živa podoba očeta, ki ju je neizrekljivo ljubil, dasi se ni mgoel toliko brigati za njuno vzgojo kakor se je trudila nežna mati.

Prva leta zakona so bila tako srečna, da ti dve dobri duši nista niti opazili, da se je na obzorju življenja pokazal lahen oblček, ki je naraščal in se zbijal v gmoč, postajal vse temnejši in groznejši. Niti stutila nista, da je oblak zaradi svoje lastne teže že skoraj čisto zlezal nad njuno streho in da more zdaj zdaj iz njega ob silnem prasku šviginiti iskra, ki mora upeljeti dom ter razmetati prebivalce in uničiti rodbino.

Nekoč se je arhitekt Italo Marzuccchi po končanih poslih, ki jih je kljub svoji že precej znani zapletosti zavoljo priznane sposobnosti še vedno imel povsod po Lombardiji, vrnil v svojo pisarno v ulici Alessandro Manzoni v Milanu.

(Dalje orthodoksno.)

43

Sramotenje svetniškega škofa

Takole so komunistični brezbožniki oskrnili sliko svetniškega škofa Slomška. Nekdaj je velika stenska slika visela v ljudski šoli v St. Vidu pri Stični. Ob pogledu nanjo so se učenci spominjali lepih naukov. Pri Slomšku so se učili ljubezni do Boga in do svojega naroda. In vzgojitelji — da, predvsem vzgojitelji — so imeli v njem vzornika, ki jih je varno vodil pri težkem vzgojnem delu. Ko so prišli komunisti, ki so govorili o neki ljubezni do naroda, zaradi katere naj bi sovražili Boga in Njegovo Cerkev, je prišlo nad narod najhujše: barbarstvo, kakršnega ne pomni slovenska zgodovina. In žalosten dokaz grdega barbarstva je — poleg mnogih drugih — tudi slika svetniškega škofa Slomška, kot so jo pustili komunisti v ljudski šoli v St. Vidu pri Stični.

Ptičje skrivnosti

Ali ni čudovito, kako se morejo živali med seboj spoznati? Kako najde na primer v gosto naseljeni galebji koloniji ali že samo v račji jati druga drugo, po čem spozna ptičja mati očeta, otročki svoje starše in narobe. Pa so vendar dognali že za skoraj vse vrste ptic, da se posamezne živali med seboj dobro poznajo. Razlagajo to tako, da manjka človeku tisti »ptičji pogledi, da bi spoznal male razlike med posameznimi pticami. Saj vidi človek komaj razlike med posamezniki svoje lastne rase; pri Kitajcih in zamorcih pa mu njegova sposobnost za spoznavanje že odpove, ker se mu zdijo na primer vsi Kitajci med seboj mnogo podobnejši, kot so si podobni Evropejci. Na tem je gotovo nekaj resnice, ker se Kitajci in zamorci mnogo manj mešajo z drugimi plemeni, kot pa belokožci, in razlike med njimi res niso tako velike.

Se manjše pa morajo biti razlike med posameznimi živalmi. Vendar ne smemo pozabiti, da si tudi človek lahko zapomni posamezne živali, kot pozna n. pr. ovčar svoje ovce, pastir svoje krave, gospodinja svoje kokoši posamezno, nekako osebno. Pri divjih živalih pa je stvar mnogo težja, ker nimajo tako različnih znakov.

Kako pa pozna ptičji samec svojo samico in narobe? Na to vprašanje sta odgovorila znana naravoslovec Heineiroth in Lorenz, češ da se ptice spoznavajo v prvi vrsti po različnih potezah v »obrazcu. Heineiroth je opisal, kako jezno je napadel labud svojo samico, ki je brodirala s kljunom po dnu in imela svojo glavo v vodi, ker je mislila, da je tujka. Cim je dvignila glavo iz vode, jo je spoznal in se takoj umiril. Tako je torej izraz glave glavno sredstvo za spoznavanje celo pri takih vrstah ptic, ki so sicer istega rodu, pa so si zelo podobne. Toda ne le po izrazu in obliči, tudi po glasu se spoznavajo ptice med seboj. Po glasu spozna n. pr. racman svojo ženko raco in mlade račke. Lorenz pripoveduje v svojih spisih tak primer: Neka sraka-samica je zapustila svoje gnezdo samo na klic svojega sračjega soproga, ne da bi ga videla. Za vse klice drugih srak je bila gluha.

Pa ne le izraz obliči in glas, tudi načini hoje, letanja in premikanja so merodajni za medsebojno spoznavanje. Pri roparskih pticah je n. pr. navada, da si vsaka izbere čisto določeno mesto za počitek, medtem ko se druge

ptice za tisti prostor sploh ne zanimajo. O vseh teh stvarih vedo lovci, ki so vedno v stikih z naravo, mnogo zanimivega. Lovce spozna posamezne živali po njihovih čisto svojevrstnih navadah, kod hodijo, kje se pasejo in podobno. Če poznaš lovca, vprašaj ga! Pazi samo, da bo govoril čisto resnico, kajti pravijo, da lovci včasih tudi kako po latinsko uganejo.

Iz zgodovine koruze

Raziskovalci zgodovine naših kulturnih rastlin so dobro utemeljenega mnenja, da je koroza najstarejša kulturna rastlina Amerike. Pradomovina koroze je najbrž Mehika, kjer je predstavljala tudi glavni živež tamošnjih prebivalcev. Zato so korozo tudi častili kot božjo rastlino; ime za korozo »cintlic« izvirja tudi od imena boginje kmetijstva in plodnosti, zvane »cinteutle. Toj boginji so darovali vsako leto ob žetvi korozo in tudi mrtvim so dajali za popotnico korozo s seboj v grob. Prav tako so častili korozo zaradi njene važnosti kot »vsakdanji kruh« Indijanci v Severni Ameriki in jo imenujejo v tamošnjih pravljičah »darilo bogov. Dežele starega sveta so spoznale korozo šele po odkritju Amerike. Španski mornarji so prinesli semenska zrna s seboj čez morje in je predstavljala koroza v prvih časih dragocen in redek vrtni okras. Tudi nemško ime »Mais« je onstran morja doma, kjer so prebivalci antilskih otokov imenovali korozo »mahiz«. Preden so v Evropi spoznali gospodarsko važnost koroze, je minulo 100 let. Selo potem so jo sadili kakor v pradomovini tudi v Evropi in sicer najprej na jugu, odkoder izvira verjetno tudi ime »sturšicat. Danes je koroza poleg riza sadno zrno, ki hrani največ ljudi na svetu. Dežele glavne proizvodnje so danes Južna Amerika, Sev. Amerika, Južna Afrika in jugovzhodna Evropa. Medtem ko je druge dežele pridelale le za svojo potrebo, jo Argentina, Romunija in Južna Afrika lahko izvažajo.

Življenje v morskih globinah

Znani učenjak W. Beeb je svoj čas govoril na kongresu ameriških prirodoslovcov v New-Yorku o življenju v globinah morja, o katerem je med drugim dejal naslednje: »Človek je preiskal najbolj zapuščene kraje zemlje in došel do ledenih pustinj. Z letalom in balonom je prodril v stratosfero in zdaj se je spustil tudi v globine morja, da jim iztrga skrivnosti

Križanka št. 31

1	2	3	4	5	6	7	8
9			10		11	12	
13		14				15	16
	17						
18	19	20					21
22		23	24		25		
26			27		28		
29	30	31					32
33		34	35			36	
37					38		
39			40			41	

Vodoravno: 1. cunja, 5. gorenjska reka, 9. začimba, 10. glas strela, 12. zver, 13. latinski predlog, 14. samozavest, 16. kemični znak za magnezij, 17. egipčansko božanstvo, 18. oblika pesništva, 20. dajatev, 21. začetnici imena in priimka slovenskega narodopisca, 22. moško ime, 24. rastlina, 25. del obraza (2. sklon), 26. temačnost, 28 vrsta tkanine, 29. latinski veznik, 31. nato, 32. osebni zaimek, 33. ropot, 35. član evropskega naroda, 36. ruska reka, 37. gora na Dolenjskem, 38. del telesa, 39. norveški novoc, 40. neresnica, 41. oblika pomožnega glagola.

Navpično: 1. ime in priimek slovenskega pesnika, 2. generacija, 3. kratica za plemenite, 4. ime urlnega slovenskega škofa, 6. okrajšan veznik, 7. znam, umem, 8. ime in priimek hrvaškega pisatelja, 10. izguba, 11. kopianje, 14. italijanska reka, 15. kačji glas, 19. vrsta zelenjave, 21. nihče ne manjka, 23. del strehe, 25. nemško mesto ob Donavi, 27. del cerkve, 28. domača žival, 30. pogorje na jugu nemške države, 32. vodi čez reko, 34. tišina, 36. nota.

Rešitev križanke št. 30

Vodoravno: 1. malinovec, 9. opaž, 11. Dane, 12. tek, 13. lok, 15. ser, 16. ol, 17. velik, 19. J. K. (Jernej Kopitar), 20. vir, 22. Ant, 23. ano, 25. Idar, 26. gnev, 27. log, 28. všt, 30. tra, 31. el, 32. senik, 34. vi, 35. lmk, 36. kan, 38. Ero, 39. oct, 41. dim, 45. naplačilo.

Navpično: 1. motovilec, 2. Apel, 3. lak, 4. Iž, 5. od, 6. vas, 7. Enej, 8. cerkovnik, 10. bolnišnica, 13. Lea, 14. kit, 17. vrag, 18. Kant, 21. idol, 24. nev, 28. vek, 29. tik, 32. snop, 33. kadi, 35. Ira, 37. Nil, 39. ol, 40. t. č.

njihovega življenja. Jaz se nameravam v kratkem spustiti v globino 2000 m pod morsk gladino. Prvi poskusi, pri katerih sicer nisem prodril še tako globoko, so pokazali, da je življenje v morskih globinah tako zanimivo in fantastično, da si ga človek jedva zamisli. Beeb bo preiskal morje s pomočjo potapljaškega zvozna, ki ima poleg varnostnih naprav tudi dva močna žarometa, kajti na dnu morja vladva večna tema. Pripomniti pa je treba, da ta tema ni povsod enaka, ker žive v morskih globinah tudi živali, ki so opremljene z naravnimi žarometi ali pa imajo svetleče se luske. Nekatero živali proizvajajo električno energijo v svojem telesu in razsvetljujejo okolico. Mnoга bitja na morskem dnu pa so slepa. Beeb je opazil, kako so se gibal v luči njegovega žarometla, ne da bi občutila svetlobo. Nekatero morsk živali imajo videt trave; plazijo se po morskem dnu in se nekje kar sama zasade vanj ter s pipalkami srkajo hrano iz dna. Pod morjem so polipi, ki so veliki kakor pes ali tele. Se mnogo drugih zanimivih živali živi v globinah morja. Toda človeku zaenkrat še ni dano, da bi mogel katero teh živali ujeti in jo prinesiti na suho. Le s pomočjo filmske kamere je mogoče raziskovati skrivnostno življenje v morskih globinah.

52

Kapitan je odločil, da se deklica preseli v trdnjavo, kjer so jo oblekli v moško obleko in ji zaupali gospodinske posle. Starejši naseljenci naj bi jo čuvali. Ta ženska je bila v mali družbi pravi božji blagoslov. Kajti samo ženska je sposobna urejevati neštete podrobne stvari, ki jih moški ne zna ali ne more opravljati in se morda niti ne zneni zanje, čeprav mu je to nemalokrat v veliko škodo. Na primer kar se tiče reda in snage v hiši. V gospodinjstvu naseljenec se je poznalo v marsičem, da pogrešajo ženske roke. Zdjaj pa so se polagoma kazale znetne spremembe. Čeprav je bila divjakinja, je, skoraj bi rekel, nagonsko zasluhtila potrebe omikanih ljudi. Njeno vedenje in vsa njena zunanjost nikakor ni bila brez ljubkosti in privlačnosti. Kdo ji je naučil postaviti na mizo, kot okras, sveže cvetlice? Kdo ji je dejal, naj goji posebne vrste cvetlic? ... Niče. Sama je prišla na to misel in še na mnogo drugih, ker ... ker je bila pač ženska. Tudi sama se je krasila s cvetjem, a tega nikakor ni delala zato, da bi vzbujala pozornost. Prav kmalu se je pričela tudi osebne nege. Bila je tako snažna, da bi lahko vsak, še tako občutljiv Evropejec jedel jedi, ki jih je pripravila. Ko sem bil na otoku, mi je večkrat ponudila grozdje. Z veseljem sem ga sprejel, čeprav mi ga je nudila na svoji temni dlani. Alema, tako ji je namreč bilo ime, je bila ljubka, snažna in sramečljiva deklica.

Vsi naseljenci so jo spoštovali. Vihtski duh Špancev ni dovoljeval, da bi ji kdo rekel kako nedostojno besedo, da bi bil nevljuden do nje ali da bi se je dotaknil le z enim prstom. Videli so v tem temnopoltem bitju sešorito in tako so jo tudi vsi imenovali. »Deklica se je kmalu naučila nekoliko španščine in ko je hotela kaj reči o sebi, ni v svoji naivnosti nikdar pozabila tudi sama se imenovati sešorito.

»Sešorita je tukaj... Sešorita iti ven...»

Kapitan je kot vrhovni poveljnik na otoku odvezl Angležem deklico; ostalih sedem sužnjev pa jim je pustil kot njihovo lastnino. Opozoril pa jih je, da jih imajo oni za delo preveč in da jih morajo deloma odstopiti ostalim. Angleži so torej prodali štiri sužnje Špancem in dobili v zameno poljako in drugo orodje, posodo ter nekaj pušk in streliva, kajti mnogo ljubši jim je bil lov, kot pa delo na polju. Španci so odstopili sužnje ostalima dvema Angležema pod pogojem, da bodo po potrebi pomagali tudi njim pri delu.

Tako je bilo doseženo nekako ravnovesje v močeh in vsaj začasno zagotovljen mir in red. Trije lopovi so se nastanili na nasprotnem koncu otoka s svojimi tremi sužnji. Med njimi in Španci pa sta se utaborila oba Angleža s štirimi delavci

Čez nekaj časa se je kapitan odpravil iz trdnjave, da si ogleda kmetije Angležev. Kakšna razlika! Posstvo obeh poštenih Angležev je lepo uspevalo. Njune koče so bile lepe in snažne. Vsak je imel svojo stanovanjsko hišico in še gospodarsko poslopje. Polja so bila lepo obdelana, namočena in zavarovana. Posstvo ostalih treh pa je bilo zanemarjeno.

Vzrok, da je posstvo poštenih Angležev bilo neprimerno lepše in naravnost vzorno, nikakor ni bil v tem, da bi ti imeli več delovnih moči. Bilo je ravno nasprotno, kajti štirje sužnji, ki so jih jima odstopili Španci, so morali pogostokrat pomagati svojim praviim gospodarjem pri delu. Ker so delali na njivah Špancev skoraj polovico časa, sta Angleža dejansko razpolagala samo z dvema delavcema. Torej je na njihovem posvetu delalo le osem rok, medtem ko so jih trije lopovi imeli na razpolago dvanajst. Toda tukaj je delalo vseh osem rok, medtem ko je delalo tam samo šest rok ubogih sužnjev, kajti njihovih gospodarji so se raje sprehajali po gozdivih. Poleg tega pa tudi niso nadzorovali dela in ne dajali dobrega zgleda, ki tako zelo vpliva na podložnike. Kako ne bi delal služabnik, če dela njegov gospodar? Dober zgled je pač povsod nujno potreben. Le kdor zna sam delati, zna tudi ukazovati!

Zopet divjaki na otoku. — Bitka.

Na otoku je vladal red in mir. Naseljenci so še vedno čakali, da se jih Bog usmili in da jim s kakšnim dogodkom pokaže, da jih ni pozabil. Še vedno so upali na mojo vrnitev. Spomin na mojo rešitev po tolikih letih osamelosti, jim je vlivl vedno novega poguma in poživljal njihovo upanje. Medtem so si s pridnim delom krajšali čas, ki je mineval zelo hitro. Na ta način bivajje na otoku ne le ni bilo preveč mučno, ampak celo prijetno.

Strah, da bi se vrnili divjaki, je skoraj izginil. Skoraj so že pozabili nanje, ko se je nekoga jutra nenadoma pojavilo ob obali šest čolnov. Naseljenci se niso preveč prestrašili, saj so vedeli, da je dovolj, da stanejo skriti, da ne vzbudijo pozornosti divjakov, dokler ti ne odidejo. Ko so divjaki odpluli, so nekateri naseljenci odšli na obalo in našli tam tri divjake, ki so spali kot polhi. Zvezali so jih in nato šele zbudili. Brikone sploh niso opazili, da so tovariši odrinili in tudi ti niso vedeli, da so trije ostali na otoku. Toda ali ne bodo tega opazili pozneje? ... Mar se ne bodo vrnili ponje? ... Kaj potem? ... Kaj če jih ne najdejo več tam, kjer so jih pustili? ...

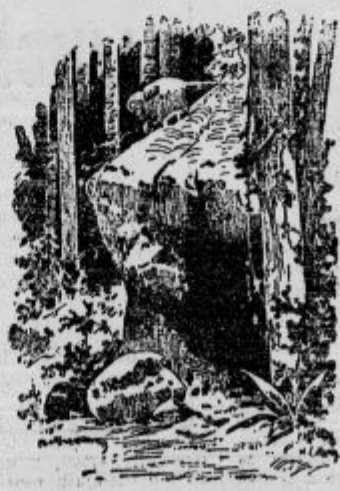
Vprašanje, kaj storiti z ujetimi divjaki, je bilo zelo pereče in vse prej kot lahko. Posebno kapitan si je belil glavo. Da bi jih del pobiti? Nikakor ne. Saj jim niso storili nič žalega. Tudi bi nikakor ne bilo prav, da bi pobijali ljudi, ki se niso mogli braniti. Kaj torej? ... Pustiti jih, da živijo? ... To bi brez dvoma bilo prav. A kaj če se čez nekaj dni vrnejo njihovi tovariši in iskat? Če skrivajo jettinke, jih bodo tovariši iskali po otoku, ker pač ne bodo domnevali, da so dobili krila in od-

leteli; pri tem pa bodo odkrili, da je otok naseljen. Če pa jih izpustijo, jih bodo izdali. Torej je bil položaj popolnoma isti.

V težkih in nevarnih primerih je najbolje, če se človek preda božji Previdnosti, vendar pa ne opusti tega, kar mu narekuje človeški razum in previdnost. Saj nam je Bog dal razum zato, da se ga poslužujemo; vendar pa si nikdar ne smemo domisljati, da nam more samo razum zadostovati. Iz previdnosti Španci niso odvedli jettinkov v trdnjavo, ampak v poletno vilo, poleg katere sta poštena Angleža imela svoje njive. Angleža sta skušala vzbuditi v divjakih veselje do dela in jima je to tudi uspelo. Toda enemu izmed njiju se je posrečilo uiti in izginil je brez sledu.

Ker kljub skrbnemu iskanju ni bilo mogoče najti ubežnika, je bila popolnoma upravičena domneva, da se mu je na kak način posrečilo zapustiti otok in se vrniti k rojakom Brez dvoma jim bo povedal, da so na otoku beli ljudje. Kaj so torej naseljenci mogli pričakovati? Brez dvoma se bodo divjaki prej ali slej izkrcali na otoku.

Ni težko uganiti, da so bili naseljenci v velikih skrbih. V majhno tolažbo jim je bilo dejstvo, da je divjak mogel poročati le malo o številu naseljenec in nič o trdnjavi, o vtiinah in o orožju, kajti nikdar ni slišal streljanja in ni videl učinkov strelav. Dva meseca po divjakovem begu se je nekega dne pojavilo šest čolnov, v katerih je bilo po šest do devet divjakov, ki so pluli proti otoku Krenili so proti severni obali, kjer prej niso nikdar pristali, in se izkrcali na bregu, komaj eno miljo daleč od koč obeh Angležev. Pristali so šele eno uro po sončnem zahodu. Zato sta Angleža, ki sta jih zagledala že daleč na morju, lahko podzvela vse potrebne varnostne ukrepe. Ker sta domnevala, da vodi divjake pobežli ujetnik, sta spravila na varno oba ostala jettinka. Zvezala sta jima oči in ju odvedla v notranjost otoka, v skrito vtiino. Dala sta jima jedi in ju pustila tam. Odprla sta etaje in izpu-

Odvedla sta jettinka v skrito vtiino.

stila drobno, da bi se zdelo, da so koe divje.

Spravila sta vse boljše stvari na varno v vtiino. Medtem pa sta poslela tudi sužnja v trdnjavo, da obvesti ostale naseljence o bližnji nevarnosti.

Skupna nevarnost je tudi zdaj zadržila vse naseljence. Tudi ostali trije Angleži so uredili, kar je bilo treba zaradi varnosti, nato pa so odšli z obojema rojakoma na goro, odkoder so opazovali prihod divjakov. Jasno je bilo, da so ti prišli na otok z drugačnimi nameni kot navadno. Krenili so naravnost proti kočam obeh Angležev. Kmalu se je začel dvigati iz teh gost dim. Divjaki so jih zažgali. Videli so jih, kako so divjali okrog koč in po njivah. Jasno je bilo, da so hoteli uničiti vse, kar se jim je zdelo, da je neredila človeška roka. Nobenega dvoma ni bilo več, da so prišli na otok zato, da se maščujejo.

Divjaki so zažgali koče obeh Angležev.

Ko so Angleži spoznali, da jih divjaki iščejo, kakor išče lovski pes divjčino, so se umaknili v gozd, kjer so ju stara drevesa nudila vsaj nekoliko zavetišča in kjer bi se lažje branili.

Res so zagledali najprej dva divjaka, potem tri in nato še pet, ki so se jim bližali. Prva dva sta šla v precejšnji razdalji in pustili so ju mirno iti naprej. Naslednji trije pa so se precej približali dvema Angležema, ki sta v enem spoznala pobežlega ujetnika, ki je zdaj ostalim kazal pot. Ko sta ga spoznala, se nista mogla več premagati. Zagrnela sta dva strela in vsi trije so se zgrudili na tla.

Ob tem gromu in ob pogledu na tri tovariše, ki so se kotilili po pobočju, je pet divjakov, ki so šli za njimi, obstalo na mestu. Ko pa so Angleži začeli rjoveti, da bi divjaki mislili, da jih je večje število, so se vsi preplašeni spustili v beg. Tudi ostali divjaki so se prestrašili in zdrveli proti obali. Tukaj pa so obstali in se zbrali v gručo. Zdelo se je, da se posvetujejo o nepričakovanem dogodku. Ker niso imeli niti najmanjšega pojma o puškah, se jim je dogodek brčkone zdel nekaj nadnaravnega. Ko so pa videli, da se nenavadni in strahotni pojav ne ponavlja več, so se zopet opogumili. V strnjeni gručo so se začeli znova previdno bližati in polagoma prišli do kraja, kjer so ležali njihovi trije tovariši. Z veliko previdnostjo so se jim približali, se jih dotikali in jih obračali. Ko so se končno prepričali, da so zares mrtvi, so začeli vsi skupaj rjoveti kot zveri. To naj bi bil nekak žalni obred za padlimi. Angleži so izrabili ta trenutek in znova ustrelili... Ste kdaj poskusili vreči kame med vrabce? Prav tak je bil učinek strelav med divjaki. V trenutku so vsi uginili.

(Dajte orboznja.)

Križem sveta

Dragocena najdba starega denarja

Nedavno je nek kmečki sin iz Thürnenstifta ob Donavi na polju našel 15 cm globoko pod zemljo prsten vrč, v katerem je bilo 3000 kovancev. Najdbo so izročili dunajskemu muzeju, ki je zdaj objavil izsledke. Denar je bil iz dobe 30 letne vojne. Kakor pri vseh najdbah ob Spodnji Donavi, je med kovanci več tujega denarja kakor domačega. Med kovanci je bil tudi še neznan nemški srebrni novc iz leta 1608.

Oddaja starega perila za begunce

V Romuniji mora vsak polnoletni državljani — z izjemo vojnih invalidov in vojnih sirot, malih kmetov in onih prebivalcev v mestih, ki imajo dohodek pod 50.000 lejev na leto, oddati za oskrbo beguncev in oškodovancev pri bombnih napadih določeno najnižjo količino starega perila. Zakon določa eno srajco, ene spodnje hlače in en par nogavic. Židje morajo oddati večje količine.

Pšenica jim gre v klasje

Italijanski odbor brezbožcev, ki so ga pred kratkim osnovali v Rimu se je obrnil z oklicem na italijanski narod, v katerem med drugim izjavja: »Italijani, v tako imenovanem večnem mestu smo osnovali italijanski odbor brezbožcev. Naš spored se glasi: Konec z vero. Onemogočite farje. Oni so naši sovražniki. Italijani Boga ni. On je izum farjev in skofa, ki vlada v Rimu. Zažite cerkve. Uničite slike mlikov.«

Nemška žetev

S puljenjem ogršice in repice se je začela v vsej Nemčiji letošnja žetev. Tudi ozimni jčmen so ponekod že pokosili. Kmetovalci označujejo žetevne izgledke kot vsekozi zadovoljive. To velja zlasti za krušna žita. Donos ozimnih oljnatih rastlin ter okopavin se še ne more sedaj preценiti. Splošno so sodi, da bo donos okopavin pri količkah doberem vremenu znatno večji ko lansko leto. Tudi krme se bo pridelalo dosti, kar bo posebnega pomena za mlečno gospodarstvo.

Državno jamstvo za uvoz in izvoz

V Slovaški nameravajo uvesti državno jamstvo za narodno gospodarski uvoz in izvoz. To jamstvo naj bi deloma jamčilo za izgube do 70% tistih zneskov. Vendar celotno jamstvo ne bi smelo presegati 100 milijonov KS.

Z železniškimi vozovnicami kupčujejo

Turški dobičkarji so se začeli ukvarjati tudi s prekupčevanjem železniških vozovnic. Karte kupijo pri blagajni, potem pa jih potnikom z velikim dobičkom prodajajo naprej. Železniška uprava je sklenila, da bo izdajala vozovnice z imenom potnika. Za daljše proge ne bodo izdajali več vozovnic kakor je sedežev v vlaku.

Zaradi malomarnega nadzorstva

Otroci in starši pridejo v Crčiji odslej skupaj pred sodišče, ako so mladoletniki obtoženi kaznivega dejanja. Sodišče mora ugotoviti, ali so starši oziroma varuhi izpolnili vzgojiteljsko dolžnost. Starše zadene kazen, če se pred sodiščem dokaže sokrivda zaradi malomarnega nadzorstva nad varovanci.

Skrb za reveže v Parizu

V Franciji so na široko uredili preskrbo siromašnih slojev. V Parizu dobivajo reveži brezplačno obede, ki so kajpada prikrojeni vojnim razmeram, zakaj obed obsega samo eno jed. Takih obedov so razdelili v Parizu revežem že več kot deset milijonov. Prehrana v javnih kuhinjah se ravna po višini prejemkov. Prednost imajo družine s številnimi otroci, čeprav so njihovi prejemki višji od onih samcev ali zakoncev brez otrok.

Henrik Federer: Gore in ljudje

je nova knjiga »Slovenčeve knjižnice«

Roman je poln gorske lepote, zdravega optimizma in odkrite poštenosti. V knjigi ni nič sladkobnega, vso zgodbo preveva duh preprostih gorjanov, ki se drže svojih starih navad in ljubežen bolj čutijo kakor kažejo. Skozi vso zgodbo se zliva vroča očetovska ljubezen do nezakonskega otroka, ki hrepeni po očetu in ga slednjič tudi najde. Zgodba je zdrav oris preprostega, neskvarenega življenja, ki mu dajejo gore še poseben čar.

Nova gospodarska panoga

V zadnjem času so začela v Nemčiji zasebna podjetja izdelovati razne oblačilne predmete iz ponošenih oblek ali iz starih tkanin z uporabo majhnih količin novih tkanin. Sedaj je nemški državni komisar za cene s posebnim odlokom odredil najvišje dopustne odstotke zasluka v tej novi gospodarski panogi.

Ureditev delovnega razmerja na Hrvaškem

Hrvatska je s tremi naredbami uredila vprašanje delovnega razmerja. Prva naredba predpisuje splošno dolžnost sklepanja kolektivnih (skupnostnih) pogodb. Druga naredba odreja na sedežu velikih županstev ustanovitev sodišča za delo ter ustanovitev vrhovnega sodišča za delo v Zagrebu. S tretjo naredbo je določila pristojna oblast delokrog inšpektoratov za delo.

Bolgarski premogovniki

Poleg železnic so premogovniki v Perniku največje bolgarsko državno podjetje. Premogovniki so začeli obratovati že leta 1891., od leta 1925., pa imajo samostojno upravo, ki vodi tudi vse druge državne rudnike. Predsednik upravnega sveta je vsakokratni minister za trgovino in industrijo. Od vse bolgarske pridobitve črnega in rjavega premoga pride na državne rudnike približno 44%, kar znaša v povprečju zadnjih let blizu 3 milijone ton. Uprava v Perniku je dobila lani kredit od 250 milijonov levov za ureditev novih rudniških obratov, letos pa 500 milijonov za nove tehnične naprave. Največ premoga iz Pernika prevzemajo državne železnice. Zadnji obračun izkazuje pri obratnem kapitalu 296 milijonov 83,8 milijona čistega dobička.

Japonci so spremenili svoj jedilnik

Japonci hočejo svoje gospodarstvo za preskrbo prebivalstva z živili preurediti. Načrt predvideva omejitve uživanja riža, ki je bila doslej glavna jed japonskega človeka. Izpadek riža hočejo nadomestiti s sladkim krompirjem, sojo, ržo, pšenico in s kosmiči ranih žitnih vrst. V glavnem gre za to, da se uporaba riža skrči vsaj za 20 odstotkov.

Dalekovidni državniki

Državni tajnik argentinskega prosvetnega ministertva je odredil, da bodo s preiskavo vsega učiteljstva, ki se bo raztezala na kakih 40.000 članov, vrgli iz učiteljskega stanu vse komuniste. Preiskava se je že začela ter se bavi tudi s strokovnim znanjem, npravnostnim obnašanjem in socialnim udeleževanjem prizadetih osebnosti.

Naročajte, širite in čitajte najboljši tednik Domoljub!

Na svatbi

Pavel, France in Janez, Marija, Andreja in Vincencija so bili povabljeni na svatbo. Marija je Pavlova sestra in Janezova sestrična. Andreja je Francetova nečakinja, Vincencija pa Pavlova sestrična. Kako so morali tri moške in tri ženske sveta posaditi za mizo, da ni sorodnik sedel poleg rodnika?

Zraven Pavla in Vincencija poleg Janeza, Andreja in Franceja pa sedela poleg Franceja, Andreja

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

zadruga z neomejenim jamstvom v lastni palači v Ljubljani, Miklošičeva cesta 6 nasproti hotela Union

Posojilnica je bila ustanovljena leta 1895.

sprejema hranilne vloge v vsaki višini in jih najugodnejše obrestuje, daje posojila na vknjižbo in proti poročtvu